

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GENEL GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
İLETİŞİM BİLİMLERİ BİLİM DALI

AİLE İÇİ ŞİDDETE SON KAMPANYASI VE KADINA YÖNELİK ŞİDDET HABERLERİ ANALİZİ

Yüksek Lisans Tezi

ÖZLEM EROL

İstanbul, 2010

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GENEL GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
İLETİŞİM BİLİMLERİ BİLİM DALI

AİLE İÇİ ŞİDDETE SON KAMPANYASI VE KADINA YÖNELİK ŞİDDET HABERLERİ ANALİZİ

Yüksek Lisans Tezi

ÖZLEM EROL

Danışman: PROF. DR. ATILLA GİRGİN

İstanbul, 2010

Marmara Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Tez Onay Belgesi

İLETİŞİM BİLİMLERİ Anabilim Dalı GENEL GAZETECİLİK Bilim Dalı
Yüksek Lisans öğrencisi ÖZLEM EROL' ın AİLE İÇİ ŞİDDETE SON KAMPANYASI
VE KADINA YÖNELİK ŞİDDET HABERLERİ ANALİZİ adlı tez çalışması ,Enstitümüz
Yönetim Kurulunun 19.07.2010 tarih ve 2010-14/19 sayılı kararıyla oluşturulan jüri
tarafından oybirliğiyle Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi : 27.8.2010

1) Tez Danışmanı : PROF. DR. ATILLA GİRGİN

2) Jüri Üyesi : PROF. DR. MELDA C. ŞİMŞEK

3) Jüri Üyesi : YRD. DOÇ.DR. LEVENT ELDENİZ

ÖZET

Son yıllarda dünyada ve Türkiye’de aile içi şiddetin önlenmesine yönelik çalışmaların arttığı gözlemlenmektedir. Aile içi şiddet vakalarında özellikle kadınlar ve çocuklar büyük zarar görmektedir. Medya da bu tip olaylara fazla yer vermektedir. Medyanın olayları ele alış biçimi toplumun şiddet ögesine bakışını da etkilemektedir.

Bu çalışmada kadına yönelik şiddet haberlerini üçüncü sayfa olma özelliğinden çıkartıp toplumsal bir olay olarak görülmesini hedefleyen Hürriyet Gazetesi’nin Aile İçi Şiddete Son Kampanyası’ndaki haberleri analiz edilmiştir. Bunun için kampanyanın ilk yılı (2005) ve 2009 yılında yayımlanan haberleri incelenerek veriler değerlendirilmiştir.

Araştırmanın sonucunda iki yılda yayımlanan haber sayılarında büyük bir değişiklik olmadığı gözlenmiştir. Bununla birlikte, yayımlanan görsellerde büyük bir değişim yaşanmıştır. Gazete, haberde genellikle mağdurdan yana bir dil kullanmaktadır. Kampanya ile polise intikal etmiş haberlerin yanı sıra toplumu aile içi şiddet konusunda bilinçlendirici haberlere de ağırlık verildiği söylenebilir.

Özetle toplumda aile içi şiddet konusunda farkındalık yaratmaya yönelik başlatılan kampanya, gazetenin bu konudaki tutumunun diğer gazetelere göre farklılaşmasına neden olmuştur. Ancak gazetenin şiddet haberlerini yayımlarken mağdurların fotoğraflarının ve kimliklerinin açıklanmasında yeterince hassas davranmadığı saptanmıştır.

ABSTRACT

During the recent years, attempts to prevent family violence were increased in Turkey and around the world. Regarding family violence cases, specially, women and children are much affected. Media gives a lot of importance to these cases and leads the public opinion by the way it handles the cases.

In this study, an analysis has been made about the news items published during the “End Family Violence” campaign of Hürriyet Daily Newspaper which aimed to arise public awareness that family violence is a social event and not a third page news. This study covers and evaluates news items of the first year of the campaign (2005) and the late news items published (2009).

The research has put forward that there has not been much change in the number of news items focusing on family violence during the two years. However, there has been a great change in the visual images. The articles printed in the Newspaper, were written mostly in favor of the victims. It can also be said that during the campaign, articles focused on arising public conscience besides reporting common police cases.

To summarize, it can be stated that the campaign which started to raise public awareness regarding family violence has created a difference in the Newspaper, with regard to other newspapers. However, it has been noticed that the Newspaper was not very keen in declaring victim identities and publishing victim photos.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	
1.HABER NEDİR?.....	1
1.1. Haberin Öğeleri.....	1
1.1.1. Gerçeklik.....	1-2
1.1.2. Yenilik.....	2
1.1.3. İlginçlik.....	2
1.1.4. Önemlilik.....	3
1.1.5. Anlaşılabilirlik.....	3
1.2. Haberin Objektifliği.....	3-4
1.2.1 Basın Meslek Kuralları'nda Objektiflik.....	4
1.2.1.1. Basın Meslek İlkeleri.....	5
1.2.1.2. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Hak ve Sorumluluk Bildirgesi.....	5-7
1.2.1.3. Doğan Medya Grubu Meslek İlkeleri.....	7
1.3. Yansızlık.....	8
1.4. Bağımsızlık.....	8-9
2. AİLE İÇİ ŞİDDET.....	10
2.1.Aile Nedir?.....	10-11
2.2. Şiddet Nedir?.....	11-13

2.3.Aile İçi Şiddet Kavramı.....	13-14
2.3.1. Duygusal şiddet.....	14
2.3.1.1.Duygusal Şiddetin Varlığına İşaret Eden Bazı	
Davranışlar	14-15
2.3.2. Sözel Şiddet.....	15
2.3.2.1.Sözel Şiddetin Varlığına İşaret Eden Bazı	
Davranışlar.....	15
2.3.3. Ekonomik Şiddet.....	15
2.3.3.1.Ekonomik Şiddetin Varlığına İşaret Eden Bazı	
Davranışlar.....	16
2.3.4 Cinsel Şiddet.....	16
2.3.4.1.Cinsel Şiddetin Varlığına İşaret Eden Bazı	
Davranışlar	16-17
2.3.5 Fiziksel Şiddet.....	17
2.3.5.1.Fiziksel Şiddetin Varlığına İşaret Eden Bazı	
Davranışlar.....	18
2.3.6. Aile İçi Şiddetin Bireye Etkileri.....	18-25
2.4. Kadınların Şiddet Ortamından Kurtulamama Nedenleri....	25-26

2.5.Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Yönelik Yapılan Çalışmalar.....	26-27
2.6.Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet.....	27-31
2.7. Türkiye’de Kadın Erkek Eşitliğine Yönelik Yapılan Hukuki Ve Siyasi Çalışmalar	31
2.7.1.Hukuksal Alandaki Gelişmeler.....	31-32
2.7.1.2.Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi (CEDAW).....	32-33
2.7.1.3.Türk Medeni Kanununda Yapılan Değişiklikler.....	33
2.7.1.4.Türkiye’de Aile İçi Şiddet Vakaları.....	34
2.7.1.5. 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun.....	34-36
2.7.1.6.Kadına Yönelik Şiddet Genelgesi.....	36-39
2.7.2.Kurumsallaşmada Gelişmeler.....	39-40
2.8. Medyada Şiddet	40-44
2.8.1. Gazetelerde Aile İçi Şiddet.....	44-45
2.9.Hürriyet Aile İçi Şiddete Son Kampanyası Ve Acil Yardım Hattı.....	45-51

3. HÜRRİYET GAZETESİ AİLE İÇİ ŞİDDETE SON

KAMPANYASI HABERLERİ.....	52-53
3.1.Fotoğraflarla şiddetin tanıklığı.....	54-57
3.2.Şiddet Mağduru Çocuklar.....	57-59
3.3.Şiddetin Erkek Mağdurları.....	59
3.4.Haber Dili.....	59-61
3.5.Bilgilendirme Haberleri.....	61-68
3.6.Takip Edilen Haberler.....	68-70
3.7.Popüler Haberler.....	71
3.8.Aile İçi Şiddete Son Kampanyası Kapsamında Düzenlenen Etkinliklerin Haberleri.....	71-73
3.9.2005 ve 2009 Yılı Haberleri Karşılaştırması.....	74-78
4.SONUÇ.....	79-80
EKLER.....	81-82
KAYNAKÇA.....	83-89

GİRİŞ

Son yıllarda Türkiye’de ve dünyada aile içi şiddet olaylarından oldukça fazla söz edilmeye başlanmıştır. Aile içi şiddet vakalarında özellikle kadınlar ve çocuklar büyük zarar görmektedir. Bu tür olaylarda medyanın konuyu ele alış biçimi toplumun şiddeti algılaması açısından büyük önem taşımaktadır.

Birçok gazetenin üçüncü sayfasında yayımlanan haberler Hürriyet Gazetesi’nin bu konuya dikkat çekmesi ile birlikte gazetelerin insan, toplum, güncel başlıkları ile yayımlanan sayfalarında yer almaya başlamıştır. Bu anlamda aile içi şiddet ve şiddet olaylarına farklı bir bakış açısıyla yaklaşan Hürriyet Gazetesi, düzenlediği sosyal sorumluluk kampanyalarıyla da toplumu bilinçlendirmeye çalışmaktadır.

Gazete 2004 yılı itibariyle “Aile İçi Şiddete Son” kampanyası başlatmıştır. 2005 yılında da bu başlık altındaki haberleri bir logoyla birlikte yayınlayarak dikkat çekici hale getirmiştir. Ayrıca çeşitli dönemlerde düzenlenen konferanslarla ve kurulan internet sitesiyle kampanyanın daha geniş kitlelere duyurulması sağlanmıştır. 2007 yılında da “Acil Yardım Hattı” kurularak aile içi şiddet mağdurlarına yardım da hedeflenmiştir. Bu kampanya ile birlikte medya gücü konuya ilişkin farkındalık yaratma amacıyla kullanılmıştır.

Bu çalışmanın amacı, önemli bir toplumsal sorun olan aile içi şiddet olaylarının Hürriyet Gazetesi’nin başlattığı kampanya ile birlikte ele alınarak irdelenmesidir. Çalışmada öncelikle haber, etik, şiddet, aile içi şiddet kavramları üzerinde durulmuştur. Daha sonra şiddet olgusundan yola çıkılarak kampanyanın 2005 ve 2009 yılı haberlerinin karşılaştırılması yapılmıştır. Konu ile ilgili çalışmaların ne kadar etkili olduğu anlaşılmaya çalışılmıştır. Haber analizi yapılırken haberin dili, ele alınış biçimi, çözüm yollarının sunulması ve haberin sürekliliğinin sağlanması öğelerine dikkat edilmiştir.

1. HABER NEDİR?

Haber, sözlük anlamı olarak iletişim veya yayın organlarıyla verilen; bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgidir.¹

Haberin ne olduğuna ilişkin çok sayıda tanım yapılmaktadır. İlk zamanlar haber kavramı, bireylerin bilme ve öğrenme istekleri dikkate alınarak “olmuş olan her şey”, “dün bilmediğimiz her şey”, “insanların üzerinde konuştuğu bilgiler” ve “okuyucuların öğrenmek istediği şeyler” şeklinde tanımlanmıştır. Daha sonra günün koşulları ve gazetecilik mesleğinin gerekleri göz önünde bulundurularak “zaman uygun her şey”, “zaman uygun rapor”, ve “ bir olayın raporu” şeklinde de tanımlamalar yapılmıştır.²

Genel anlamıyla haber; haber ölçütlerine göre hazırlanmış, okur ya da izleyici için önemli olan, toplumun büyük kesiminin ilgi, çıkar ve yaşam alanı içinde var olan ve en kısa sürede verilen olaylardır.³

1.1. Haberin Öğeleri

Haber; gerçeklik, yenilik, ilginçlik, önemlilik, anlaşılabilirlik gibi beş öğeden oluşmaktadır. Haber bu öğelerden hepsini aynı anda taşımayabilir ancak bir haberin nitelikli olarak tanımlanabilmesi için bu öğelerden bir kaçını taşıması gereklidir. Sayılan bu öğeler içinde gerçeklik maddesi ise haberin ve habercinin vazgeçmemesi gereken temel öğedir.

1.1.1 Gerçeklik

Gazetecinin haberinde gerçeklik, olmazsa olmaz nitelikli temel ilkedir. Haber bize, kişisel algılamalardan ve sonrası anlatımdan aktarılır. Bu nedenle aktarıcının kişisel iz ve değerleri taşıması doğaldır. Haberin gerçekliği, daha doğrusu gerçeğe en yakın anlatımı, haber kaynağının güvenilirliğinin yanı sıra habercinin

¹ Türk Dil Kurumu “**Türkçe Sözlük**”, Ankara, 1988

² Yusuf Devran, “**Haber Söylem İdeoloji**” İstanbul: Başlık Yayın Grubu, 2010, s.36

³ Filiz Seçim, “**Haber Kavramı ve ABD Basınında Dış Haberler**”, Kurgu, Sayı 12, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi, 1993, s.207-208

kişilik yapısına, deneyimlerine, kişisel ya da toplumsal beklentilerine, etik değerlerine bağlıdır. Hiçbir haberin tek bir biçimi yoktur; yalnızca, habercinin olumlu ya da olumsuz katkılarıyla kurguladığı, gerçeğe en yakın değişik biçimleri vardır. Ancak bu değişik biçimlerin başta gerçeklik olmak üzere, haberin kurgulanış biçiminin, haber içeriğini saptırmamasına özen gösterilmelidir.⁴ Gazeteci mesleğini icra ederken her konuyu araştırarak tüm yönleri ile ele almalıdır. Haber hazırlanırken araştırılmalı, üzerinde çalışılmalıdır. Haber ne kadar objektif olursa o kadar değer kazanmaktadır.⁵

1.1.2. Yenilik

Haberde yer alan olayların ve bilgilerin yeni gerçekleşmesi, güncel olması gereklidir. Haberde yenilik unsuruna uyulmadığında, verilen haberler eski olduğu için değerlerini de büyük ölçüde kaybederler. Yenilik ya da en son olarak olayın oluşması, haberi oluşturan olayı yeni olarak oluşmasını değil, yeni olarak bildirilmesini işaret etmektedir. Amaç unutulmuş ihmal görmüş enformasyonu gün ışığına çıkarmak, ona yenilik kazandırmaktır.⁶

1.1.3. İlginçlik

Kitlelerin yapılan haberlere dikkatini çekebilmek için haberde ilginçlik öğesinin bulunması önemlidir. Günümüzde, bir gazetenin yazı işleri müdürü ya da genel yayın yönetmeni haberin doğruluğuna değil, ilginç oluşuna önem veriyor. İlginç olmadığı düşünülen haber yayınlanmıyor. Etik açıdan bakıldığında bunun çok önemli bir değişim olduğu söylenebilir.⁷

Haberde ilgi çekicilik, haberin iletileceği kitleyi ilgilendirmesi, ilgisini çekmesi ve etkilenmesini sağlamaktır.

⁴ Atilla Girgin, “**Haber Yazmak**”, İstanbul: Der yayınları, 2002, s.11-12

⁵ Cahit Özbay, “**Haberdan Yayına Gazetecilik**”, İstanbul:Der Yayınları, 2007,s.38

⁶ Oya Tokgöz, “**Temel Gazetecilik**”, Ankara: İmge Yayınları,2006,s.218

⁷ Atilla Girgin, **a.g.e**, s.13

1.1.4. Önemlilik

Önemli kişiler, sayılar, garip olaylar ve zıtlıklar haberi önemli yapan etkenlerin arasında sayılmaktadır. İnsanlar doğaları gereği tanınmış kişiler hakkındaki haberleri zevkle, merakla izlerler. Haberin önemliliğini belirleyen sorular, “nasıl” ve “neden” sorularıdır. Bu sorulara yanıt bulma habere önemlilik değeri katarken diğer yandan günümüzde yaygın ölçüde kullanılan açıklayıcı ve yorumlayıcı haber hazırlamanın temelini oluşturmaktadır. Bu ilke doğrultusundan hazırlanan haberler önemlilik ilkesini yerine getirmiş olacaklardır.⁸

1.1.5. Anlaşılabilirlik

Haberin anlaşılır olması gerekmektedir. Haberde gereksiz uzatmalardan, devrik cümlelerden ve teknik bilimsel sözcüklerden kullanmaktan kaçınmak gerekmektedir. Sade bir anlatımla haberlerin kaleme alınması anlaşılabilirlik açısından da büyük önem taşımaktadır.

Haber özelliği taşıyan olayı, biçimlendirirken kelimelerin ve cümlelerin yanı sıra haberin bir bütünlük içinde de anlam taşımasına özen gösterilmelidir. Öyle ki haber, okunduktan dinlendikten ya da izlendikten sonra, verilmiş bilgilerin yeterliliği nedeniyle, ilgili hiçbir soru sorulamayacak biçimde işlenmiş olmalıdır. Haberci ayrıca, kurgulama sırasında, hedef kitlesinin ilgisini azaltmamak, dikkatini dağıtmamak için gereksiz ayrıntılardan kaçınmalıdır.⁹

1.2. Haberin Objektifliği

Objektiflik, haberin temel ilkelerinden biri olarak sayılmaktadır. Günümüz basınında bu temel ilke göz ardı edilmektedir. Objektiflik üzerinde tartışmalar olan bir kavramdır.

Haberin objektifliği ile ilgili birçok tanım yapılmaktadır. Sözlük anlamı olarak objektiflik; gerçeğe varmak amacıyla, taraf tutmadan inceleme yapmak, hüküm vermektir.

⁸ Oya Tokgöz, **a.g.e**, s.221

⁹ Atilla Girgin, **a.g.e**, s.15-16

Haberin objektifliğinde söz konusu olan ise olaylar karşısında çıkar gözetmeden, çarpıtmadan, coşkulara yer vermeden haberi aktarmaktır.

Habercinin mesleğini uygularken karşılaştığı en büyük zorluk; haber araştırırken, yazarken ya da yayımlarken (özetle haber üretiminin her aşamasında) kime ve neye sadık kalacağı sorusudur. Herkesin bir görüşü olduğu gibi gazetecinin de olaylar karşısında görüşü vardır. Ancak gazetecinin haberini tarafsız yazması gerekmektedir. Verilere mi? Kendisine mi? Dengeli bir yayın ilkesine mi? Habere konu olan ya da haberin öğelerini oluşturan bireylere mi? Hedef kitlenin beklentileri, dolayısıyla yayın politikasının gereklerine mi? Sansür çeşitlerinin (devlet, ideolojik, dinsel, ekonomik, editoryal, özel ve kişisel) uygulamada göz ardı edilemeyecek kurallarına mı? Çoğu kez alınan karar bir sentez niteliğini taşımakta, söz konusu etkenler, zaman, zemin ve koşullara göreceli olarak değerlendirilerek, haber bir kez daha biçimlendirilmekte ve dolayısıyla gerçekten uzaklaşmaktadır.¹⁰

Gazetecilerden kendi ilkeleriyle ve gerçekler hakkında stratejik kararlar alma konusuyla değil; günlük üslup, içerik ve editorya bütçesi konularıyla sınırlıdır.¹¹

Gazeteciliğin gereği olaya ilişkin tüm tarafların yeterli ve net bir biçimde tanıtılması, farklı görüşlerin tümüne dengeli bir şekilde yer verilmesi ve bu denge sağlanırken tüm taraflara aynı mesafede durularak eşitlik ölçütünün sağlanması ve adil davranılmaya çalışılmasıdır. Ancak bu koşullar sağlandığında haberin nesnellığe yalnızca biraz daha yaklaştığını ileri sürmek mümkün hale gelebilecektir.¹²

1.2.1. Basın Meslek Kuralları'nda Objektiflik

Çoğu meslek grubunda olduğu gibi gazetecilerin de mesleklerini uygularken uyması gereken kurallar belirlenmiştir. Gazetecilerin fıkren çalıştığı göz önüne alındığında bir takım yazılı kurallara ihtiyaç duyulması kaçınılmazdır. Bu kurallarda gazetecinin kamu yararını ön planda tutarak mesleğini icra etmesinin gerekliliği

¹⁰ Atilla Girgin, “Yazılı Basında Haber Ve Habercilik Etik’i”, İnkılâp, İstanbul: 2003,s.97–98

¹¹ A. Belsey & R. Chadwick “Medya ve Gazetecilikte Etik Sorunlar” Der: Nurçay Türkoğlu, Ayrıntı, 1993, s. 66

¹² Erkan Yüksel, “Haberde Objektiflik Ne Demek?” <http://www.dorduncukuvvetmedya.com>

vurgulanmaktadır. Ayrıca bu ilkelerde gazetecinin tarafsız olması gerektiği açıkça belirtilmiştir.

1.2.1.1. Basın Meslek İlkeleri

Ülkemizde; Basın Konseyinin Bildirgesinde yayınlanan Basın Meslek İlkeleri'nde basının yansız haber yapması ve kişilerin hak ve özgürlükleri konusunda maddelere rastlanmaktadır.

Basın Meslek İlkeleri'nin 1. maddesinde, “Yayınlarda hiç kimse; ırkı, cinsiyeti, yaşı, sağlığı, bedensel özü, sosyal düzeyi ve dini inançları nedeniyle kınanamaz, aşağılanamaz” ifadesi yer almaktadır. 2. maddede ise “Düşünce, vicdan ve ifade özgürlüğünü sınırlayıcı; genel ahlak anlayışını, din duygularını, aile kurumunun temel dayanaklarını sarsıcı ya da incitici yayın yapılamaz” denilmektedir. 5. maddede yer alan “Kişilerin özel yaşamı, kamu çıkarlarının gerektirdiği durumlar dışında, yayın konusu olamaz” ifadesi ise kişilerin özel hayatlarının mahremiyeti ile doğrudan ilişkilidir. “Şiddet ve zorbalığı özendirici, insani değerleri incitici yayın yapmaktan kaçınılır” denilen 13.maddede ise şiddet unsurundan uzak durulması gerektiği açıkça ifade edilmektedir.¹³

1.2.1.2. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Hak ve Sorumluluk Bildirgesi

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi A maddesinde; “Herkes, bilgi edinme ve haber alma, özgür düşünce, ifade ve serbest eleştiri hakkına sahiptir. Düşünce ve ifade özgürlüğünün kullanılmasının başlıca yolu olan basın ve yayın özgürlüğü temel insan haklarındandır. Bu hakların demokratik hukuk devletinde anayasal güvence altında olması esastır” ifadesine yer verilmektedir. D maddesinin gazetecinin haklarını açıklayan ilk maddesinde; Gazetecinin, tüm bilgi kaynaklarına serbestçe ulaşma ve kamu yaşamını belirleyen, halkı ilgilendiren tüm olayları izleme, araştırma hakkına sahip olduğunun altı çizilmektedir. Bununla birlikte E maddesinde açıklanan Gazetecinin temel görevleri ve ilkelerinde; “Gazeteci; başta barış, demokrasi ve insan hakları olmak üzere,

¹³ <http://www.basinkonseyi.org.tr/bmi.htm>

insanlığın evrensel değerlerini, çok sesliliği, farklılıklara saygıyı savunur. Milliyet, ırk, etnisite, cinsiyet, dil, din, sınıf ve felsefi inanç ayrımcılığı yapmadan tüm ulusların, tüm halkların ve tüm bireylerin haklarını ve saygınlığını tanır. İnsanlar, topluluklar ve uluslar arasında nefreti, düşmanlığı körükleyici yayından kaçınır. Bir ulusun, bir topluluğun ve bireylerin kültürel değerlerini ve inançlarını (veya inançsızlığını) doğrudan saldırı konusu yapamaz. Gazeteci; her türden şiddeti haklı gösterici, özendirici ve kışkırtan yayın yapamaz” denilmektedir.

Aynı bildirgenin, ‘Gazetecinin Doğru Davranış Kurallar’ı bölümünde ise; şiddet haberlerinde sıklıkla karşılaşılan çocukların habere konu olması ele alınmaktadır. Bu maddede; çocuklarla ilgili suçlarda ve cinsel saldırılarda sanık, tanık ya da mağdur (maktul) olsun, 18 yaşından küçüklerin açık isimleri ve fotoğrafları yayınlanmamalıdır. Çocuğun kişiliğini ve davranışlarını etkileyebilecek durumlarda, gazeteci, bir aile büyüğünün veya çocuktan sorumlu bir başkasının izni olmaksızın çocukla röportaj yapmamalı veya görüntüsünü almaya çalışmamalıdır ifadesi bulunmaktadır. Aynı şekilde cinsel saldırıya uğramış mağdurların haklarını koruyan bir madde de bulunmaktadır. Bu maddeye göre de cinsel saldırı mağdurlarının fotoğrafları, görüntüleri veya kimlikleri, açık kamu yararı olmadıkça yayınlanmamalıdır.

Bildirgede yer alan, özel hayat ile ilgili maddede ise; Asıl olanın kamu yararı olduğu açıkça belirtilmektedir. Özel hayatın gizliliğinin geçersiz sayılabileceği başlıca durumlar ise şöyle sıralanmaktadır.

- Büyük bir suç yahut yolsuzluk üstüne araştırma ve yayın
- Toplumu kötü etkileyici bir tutumla ilgili araştırma ve yayın
- Toplumun güvenliğinin veya sağlığının korunması
- İlgili kişinin sözleri yahut eylemleri sonucu halkın yanıltılmasının, yanıltılmasının veya yanlış yapmasının engellenmesi.

Bu durumlarda dahi, özel hayatın kamuya açılan kesiti mutlaka konuyla doğrudan ilgili olmalı veya ilgili kişinin özel hayatının onun kamusal faaliyetini de etkileyip etkilemediği gözetilmelidir. Bunla birlikte bildirgede; gazetecinin, sanıkların ve suçluların akrabalarını, yakınlarını, olayla ilgileri olmadıkça veya olayın doğru anlaşılması için gereği bulunmadıkça teşhir etmemesi gerektiğinin altı çizilmiştir.¹⁴

1.2.1.3. Doğan Medya Grubu Meslek İlkeleri

Doğan Medya Grubu da kendi meslek ilkelerini belirlemiştir. Bu, ilkelerin ilk maddesinde Gazeteciliğin temel işlevinin, gerçekleri bulup bozmadan, abartmadan ve hiçbir baskının etkisi altında kalmadan, en kısa zamanda ve edinilebilen tam bilgiyle kamuoyuna iletme olduğu belirtilmiştir.

Medya grubunun belirlediği Meslek İlkelerinin 5.maddesinde “Yayınlarda hiç kimse ırkı, cinsiyeti, sosyal düzeyi veya ilişkisi, dini inançları veya fiziki kusurları nedeniyle aşağılanamaz ve kınanamaz” ifadesi yer almaktadır. 6. maddede ise “Düşünce, vicdan ve ifade özgürlüğünü sınırlayıcı, genel ahlak anlayışını, din duygularını, aile kurumunun temel dayanaklarını sarsıcı yayın yapılamaz” ifadesiyle aile kurumunun öneminin altı çizilmektedir.

11. maddede yer verilen, “Kişilerin özel yaşamı (ilgilinin açık veya kapalı rızası olduğu anlamına gelen yaşam şekli ve kamu çıkarlarının gerektirdiği durumlar dışında) yayınlara konu edilemez” maddesi özel yaşamın korunmasıyla ilgilidir.

“Şiddet ve zorbalığı özendirici veya kışkırtıcı, çocukları olumsuz yönde etkileyici, bireyler, topluluklar ve uluslararası nefret ve düşmanlığı körükleyici yayın yapmaktan kaçınılır” ifadesinin yer aldığı 17. madde ise şiddeti engellemeye yönelik bir maddedir.¹⁵

¹⁴ Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, Türkiye Gazetecileri Hak Ve sorumluluk Bildirgesi (<http://www.tgc.org.tr/bildirge.html>)

¹⁵ <http://www.dyh.com.tr/tr>

1.3. Yansızlık

Kitle iletişim araçlarında yanlılık, yayım ya da yayınla başlar. Bir gazete ya da dergi yayımlandığı zaman insanlara “Beni oku, beni seyret, beni dinle.” Mesajını iletilmektedir. Bunun bilinçaltında ki yansıması da “Başkalarını okuma seyretmedir.”

- Haberin Sunuluşu; başlığı, dizgisi, puntosu
- Kapladığı alan; sütun uzunluk ve sayısı,
- Sırası; hangi sayfada, sayfanın neresinde?
- Tekrarı; doğrudan ya da dolaylı kaç kez yayımladığı,

Aşamalarında haber “yanlı” hale getirilebilir. Çünkü bu sayılan dört faktörde, seçim ve karar isteyen, yani taraf olunabilecek aşamalardır¹⁶.

Basında sıklıkla haber atlatıldığını, ufaldığını ya da gündeme göre geriplanda kalabilecek haberlerin ön plana çıkarıldığını görmekteyiz. Haberin kapladığı alan, sırası, tekrarları haberin tarafsız yapılıp yapılamadığına ilişkin önemli bir kıstas olarak kabul edilmektedir.

1.4. Bağımsızlık

Gazeteci, basın özgürlüğünü, halkın doğru haber alma, bilgi edinme hakkı adına dürüst biçimde kullanır. Bu amaçla her türlü sansür ve otosansürle mücadele etmeli, halkı da bu yönde bilgilendirmelidir. Gazetecinin halka karşı sorumluluğu, başta işverenine ve kamu otoritelerine karşı olmak üzere, öteki tüm sorumluluklardan önce gelir. Bilgi ve haber ile özgür düşünce, herhangi bir ticari mal ve hizmetten farklı olarak toplumsal bir nitelik taşır. Gazeteci, ilettiği haber ve bilginin sorumluluğunu üstlenir ve paylaşır.¹⁷

¹⁶ Atilla Girgin, **a.g.e.**,s.102

¹⁷ Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, Türkiye Gazetecileri Hak Ve Sorumluluk Bildirgesi (<http://www.tgc.org.tr/bildirge.html>)

Bir ÷lkede, kitle iletişim araçlarının yansıtıkları toplumun rahatsız etmemeli, sağlıklı bir kamuoyu oluşmasına katkıyı engellenmemelidir. Bu ölç÷n÷n belirlenmesi de; Anayasadaki koruyucu maddelere, yasalara, Tüzük ya da yönetmeliklere, team÷llere uygunluktur.

Kitle iletişim araçları hedef kitlelerine bağımlıdırlar. Hiçbir kitle iletişim aracı hedef kitlesinin beklentilerini göz ardı edemez. Bu dengeler gözetilerek basılan bir yayının tarafsız ve bağımsız olduğundan söz edilmesi, ancak göreceli ve dereceli bir tarafsızlığı akla getirebilir¹⁸.

¹⁸ Atilla Girgin,**a.g.e.**,s.102-103

2. AİLE İÇİ ŞİDDET

2.1.Aile Nedir?

Aile, biyolojik işleviyle insan türünün devamını sağlayan anne, baba ve çocuklardan oluşan, karşılıklı ilişkilerin belli kurallara bağlandığı, içinde bulunduğu toplumun kültürünü yeni nesle aktaran, maddi ve manevi bağlarla birbirine bağlı ahlaki, hukuki, psikolojik ve benzeri özellikleri bulunan toplumsal bir birlikteliktir.

Bireyin diğer insanlarla ilişkide bulunduğu ilk ortam olduğu için aile temeldir. Gerek geleneksel, gerekse modern toplumlarda aile, değerler açısından farklılaşmış ve fonksiyonlarının bir bölümü değişmiş olmakla birlikte kurum olarak önem ve varlığını korumaktadır.

Tarih boyunca tüm toplumlarda aile en temel birim olarak var olagelmıştır. Elbette ki tüm toplumlarda geçerli, evrensel bir aile yapısından bahsedilemez. Toplumsal değişime paralel olarak aile de yapı ve fonksiyonları itibariyle değişime uğramaktadır. Her toplumun kültürel ve dini yapılarına göre farklı aile tipleri oluşmuştur.¹⁹

Aile, bütün insan toplumlarında her zaman mevcut bulunmuş bir ilk gruptur; insanın en derin ve köklü, kısmen organik nitelikteki özelliklerine dayanan aile evrensel bir sosyal kurumdur.

Aile sosyal yapıya giren kurumlardan çevresi en dar olanıdır ve diğer sosyal örgütlenmelerin de çekirdeğini oluşturmaktadır; aile, mensuplarından diğer hiçbir sosyal kuruluşun istemediği kadar bağlılık ve fedakârlık ister. Toplumun en önemli evrensel ve sürekli kurumlarından birisini oluşturan aile, aynı zamanda en ziyade geçici olma özelliğini de taşımaktadır.²⁰

¹⁹Vildan Yirmibeşoğlu, “**Toprağa Düşen Sevdalar Töre Ve Namus Gerekçesiyle İşlenen Cinayetler**”, İstanbul: Hürriyet Yayınları,2007, s.32

²⁰ Sulhi Dönmezer, “**Toplumbilim**”, İstanbul: Beta Yayıncılık, 1999, s.194-195

Ailenin sosyal oluşum içindeki önemli bir görevi, çocuğa ailenin bir üyesi olduğu bilincini aşılayıp, toplumsallaşmanın temelini atmasıdır.²¹

Aile aynı zamanda bireysel psikolojik insan ihtiyaçlarını da karşılamaktadır: istatistikler, yalnız yaşayan, boşanmış ya da dul kişilerini evlilere nazaran daha fazla oranda hastalıklara tutulmaya yatkın olduklarını ortaya koymuştur.

Bir toplumun özelliği, aile ilişkilerine göre belirlenir. Aile, tüm toplum içinde önemi en ziyade olan ilk gruplardan birisidir. “Aile çocukların yaratılması ve yetiştirilmesini sağlamak için cinsel ilişki temeli üzerinden oluşmuş bir gruptur. Aile, evlenme yolu ile iki kişi arasında sabit bir ilişki kurmakta ve bunların toplum tarafından kabul edilir biçimde çocuk yapmalarını sağlamaktadır”.

Çağdaş toplumlarda ailede genel olarak baba otoriteyi, anne şefkati temsil etmektedir.²²

2.2. şiddet Nedir?

Bireylerin yaralanmasına, sindirilmesine, öfkelenmesine veya duygusal baskı altına alınmasına yol ačan fiziki veya herhangi bir şekildeki hareket, davranış veya muameledir.²³

Toplumda yaşanan şiddet olayları cinsiyet, yaş eğitim düzeyi ve meslek statülerine göre farklılaşmaktadır. Ama genel olarak “fiziksel şiddet” güçlü olandan güçsüze yönelik olmaktadır. Örneğin, ailede şiddet daha çok erkekten kadına, ebeveynlerden çocuklara yönelen fiziksel şiddet biçiminde ortaya çıkmaktadır. Dayak ya da tokatlama, yumruklama, tekmeleme iteleme, boğazını sıkma gibi kötü davranışlar fiziksel şiddetin biçimlerini oluşurmaktadır.

Duygusal şiddet, daha çok psikolojik temellere dayanmaktadır. Bu şiddet türü de yine güç ilişkisine dayanmaktadır. Daha çok duygusal sınırlamaları, psikolojik yıpratmaları ve en önemlisi şiddete maruz kalan birey (ya da grup) üzerinde görünmez

²¹ Anıl Çakır, “Aile İçinde Ve Toplumda Maruz Kalınan Fiziksel şiddetin Değerlendirilmesi” Sosyal Bilimler Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009, s.27

²² Sulhi Dönmezer, a.g.e, s.194-195

²³ Gülser Öztunalı Kayır, “Geleceğim Elimde”, İstanbul: Mor Çatı Yayınları, 2008, s.20

“kontrol” mekanizmalarını içermektedir. Duygusal şiddet bireyin kendisine kötü davrananla daha önce yakın bazen romantik ilişki içinde bulunan kişinin karşılaştığı durumu yansıtmaktadır. Hem fiziksel hem de duygusal şiddet, yaşam boyunca süreklilik kazanmakta, yine çocuklar üzerinden bir davranış biçiminde bir nesilden diğerine aktarılmaktadır. Öyle ki şiddete maruz kalan birey bu durumu içselleştirmekte, hatta durumu “normal”, “kendi suçu” şeklinde algılamakta, yakınmamakta ve yardım talebinde bulunmamaktadır. Bazı durumlarda ise yardım talebinde bulunsan bile duygusal şiddeti “normal” gören toplumsal değerlerle karşılaşmaktadır.

Bir diğer şiddet türü de cinsel şiddettir. Özellikle kadına ve çocuklara yönelik olan bu tür şiddet cinsel kimlik sorunlarından ve erkek otoritesine ilişkin çatışmalardan kaynaklanmaktadır.

Çocuk ve kadına yönelik fiziksel, duygusal ve cinsel şiddetin arkasında genellikle toplumsal değerler, eğitim ve kültürel anlayış farklılıkları yatmaktadır. Örneğin, bireylerin çocuklukları sırasında şiddetle bir terbiye biçimi olarak karşılaşmış olmaları, ileriki yaşamlarında kendi çocuklarını da aynı yöntemle eğitebilecekleri anlamına gelmektedir; ya da çocukluklarında şiddete maruz kalmış bireyler ileriki yaşamlarında şiddetle karşılaştıklarında bunu kendi suçları ya da eksikliklerinin kaynağı olarak algılamaktadırlar.²⁴

Şiddet, insanlık tarihi kadar eski bir olgu olmasına rağmen, ancak yaşadığımız yüzyılda sosyal bilimciler tarafından toplumsal bir sorun olarak ele alınmış, farklı boyutlarıyla incelenmiş ve tanımlanmıştır.

Türk Dil Kurumu’na ait sözlüklerde, ‘şiddet’; “bedene zor uygulama”, “bedensel zedelenmeye neden olma”, “kişisel özgürlüğü zor yoluyla kısıtlama”, “bozma ya da uymama”, “rahatça gelişmesini ya da tamamlanmasını engellemek üzere bazı doğal süreçlere, alışkanlıklara yersiz kısıtlamalar getirme”, “anlamın çarpıtılması”,

²⁴ T.C Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü “Töre ve Namus Cinayetleri İle Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesiyle Kurulan Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Komisyonu Raporu”, Ankara:2006, s.134-135

“büyük güç, sertlik ya da haşinlik, kişisel duygularda sertlik, tutkulu davranışlara ya da dişle başvurma” şeklinde tanımlanıyor.²⁵

Şiddet, bir insanın rahatça gelişmesini ya da bu gelişimi tamamlamasını engellemek üzere bazı doğal süreçlere, alışkanlıklara yersiz kısıtlamalar getirilmeden, bir insana iradesi dışında kabul ettirilen bir duruma, davranışa, manevi veya fiziksel baskı uygulamaya, onu hırpalamaya, zor kullanmaya, işkence yapmaya, sakat bırakmaya, hatta öldürmeye kadar uzanmaktadır. Şiddetin tanımları çoğaltılabilmektedir. Şiddetin neden aşılamadığını anlamaya çalışıldığında, şiddetin bir iktidar aracı olarak kullanıldığı ataerkillik kavramı ile karşılaşılmaktadır. Ataerki sistem; cinsiyetçiliğe, heteroseksizme, militarizme, ırkçılığa, milliyetçiliğe, sömürüye, yaş hiyerarşisine vb. dayanarak farklılıkları yok eden bir şiddet kültürü yaratmaktadır. Şiddet, kişisel iktidar türlerinin çeşitli biçimlerinden kurumsal iktidarlara kadar uzanan bir yelpaze içinde, tahakküm kurma ve otorite oluşturmaya kadar uzanmaktadır.²⁶

2.3.Aile İçi Şiddet Kavramı

Aile, tarih boyunca toplumun yapısını oluşturan en önemli unsurlardan biri olmuştur. İnsan yaşamının üzerinde, doğumundan önce başlayan ve ilk gelişim yıllarından ömrünün sonuna dek etkisini sürdüren bir kurum olarak aile, fizyolojik olduğu kadar ekonomik ve toplumsal yönleri ile de kişiyi ruhsal gelişimi, sosyal uyumu ve davranışları açısından biçimlendirip yönlendirir.²⁷

Aile içi şiddet, aile içinde bir bireyin diğer bir aile bireyine yönelik fiziksel, sözel, duygusal kötü davranıştır.²⁸

Kişilerin beslenme ve bakım ihtiyaçlarını karşılayan ruh ve beden sağlığını koruyan, kişinin güvende olmasını sağlayan toplumun yapı taşı olan aile, pek çok zaman şiddetin oluştuğu yer olmaktadır.²⁹

²⁵ Türk Dil Kurumu, **a.g.e**, Ankara, 1988

²⁶ Güliden Bağa, Ayşe Kısmet, “**Kadına Yönelik Şiddet**”, Amargi, İstanbul, 2005, s.10-11

²⁷ Anıl Çakır, **a.g.e**, s.27-29

²⁸ Gülser Öztunalı Kayır, **a.g.e**, s.20

²⁹ Uğur Batı, “**Kelebek Etkisi**” Kadın Çalışmaları Dergisi Aile İçi Şiddet Özel Sayısı, İBB, İstanbul, Ocak-Nisan 2007, s.15

Aile içi şiddetle kastedilen, kendini aile olarak tanımlamış bir grup içerisinde, zorlamak, aşağılamak, cezalandırmak, güç göstermek, öfke, gerginlik boşaltmak amacıyla bir bireyden diğerine yöneltilen her türlü şiddet davranışıdır. Şiddet uygulayanların %95'ten fazlası erkek, şiddete maruz kalanların %90'dan fazlası da kadın ve çocuklardan oluşmaktadır.

Şiddet denildiğinde, ilk akla gelen genelde fiziksel şiddettir. Oysa ki, fiziksel olmayan diğer şiddet biçimleri de, son derece yaygın ve sistematik bir biçimde uygulanmaktadır. Fakat bunlar ülkemizde şiddet yaşayan ve uygulayan pek çok insanca şiddet olarak tanımlanmamakta ve dolayısıyla da daha az önemsenmektedir. Şiddet biçimlerini beş grupta incelenmektedir:

2.3.1. Duygusal şiddet

Duyguların ve duygusal ihtiyaçların, şiddet tanımında sayılan amaçlarla, karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde istismar edilmesi, bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır.

2.3.1.1. Duygusal Şiddetin Varlığına İşaret Eden Bazı Davranışlar

- Sevgi, şefkat, ilgi, onay, destek gibi duygusal ihtiyaçların göz ardı edilmesi, küçümsenmesi, inkâr edilmesi.
- Kadının dinine, ırkına, diline, kültürel grubuna veya geçmişine ait değer verdiği inançlarının aşağılanması veya onlara aykırı davranmaya zorlanması.
- Kadının arkadaşlarını ve aile bireylerini sürekli aşağılamak, hakaret etmek, aralarını bozmaya çalışmak, görüşmelerini denetlemek, kısıtlamak, kontrol etmek, engellemek, kısacası maddi ve manevi destek alabileceği kurum ve kişilerden soyutlamak.
- Düzenli bir şekilde evden kovmak veya evden ayrılmakla tehdit etmek.

- Sık sık kadının kendisine veya sevdiklerine (aile, arkadaş) zarar vermekle tehdit etmek.
- Cezalandırma yöntemi olarak, çocukları kullanmak.
- Yalan, bağırma, eşyaları kırıp dökme, tehdit veya bakışlarla sindirmeye çalışmak.
- Düzenli olarak başkalarının yanında küçük düşürücü söz ve davranışlarda bulunulması olarak görülmektedir.³⁰

2.3.2. Sözel Şiddet

Söz ve hareketlerin düzenli bir şekilde korkutma, sindirme, cezalandırma ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır.

2.3.2.1.Sözel Şiddetin Varlığına İşaret Eden Bazı Davranışlar

- Belirli aralıklarla çok ağır hakaret ve sözler söylemek. Bunlar genelde kişinin değer verdiği konulardır. Güven sarsmak ve kadını yaralamak amacıyla bazen öfkeli, bazen sakın tekrarlanır.
- Kadını küçük düşürücü adlar takmak ve sık sık olumsuz bir şekilde eleştirmek, alay etmek.³¹

2.3.3. Ekonomik Şiddet

Ekonomik kaynakların ve paranın kadın üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli bir şekilde kullanılmasıdır.

³⁰ Fidan Korkut- Owen, Dean W. Owen, “Kadına Yönelik Şiddet”, Ankara:T.C Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, s.18

³¹ Kadın Sorunlarına Çözüm Arayışları Kurultayı Raporu, “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Çalışma Grubu”, İstanbul:2003

2.3.3.1.Ekonomik Şiddetin Varlığına İşaret Eden Bazı Davranışlar

- Kadının çalışmasına, düzenli bir işte tutunmasına engel olmak veya baltalamak.
- Kadının iş yaşantısında ilerlemesine yardımcı olabilecek fırsatları değerlendirmesine engel olmak.
- Maaşına, gelirine veya mal varlıklarına (araba, ziynet eşyası, tahvil gibi) el koymak.
- Çok kısıtlı harçlık verip, bununla yapılması mümkün olmayan şeyleri talep etmek ve gerçekleşmediğinde olay çıkartmak.
- Çalışmayı reddedip kadının gelirini harcamak.³²

2.3.4 Cinsel Şiddet

Cinselliğin bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır. Aile üyeleri arasında cinsel ilişki anlamına gelen ensest ve evlilik içi tecavüz, cinsel şiddetin çok ağır ve yaygın yaşanan iki türüdür.

2.3.4.1.Cinsel Şiddetin Varlığına İşaret Eden Bazı Davranışlar

- Kadına cinsel bir eşyaymış gibi davranmak.
- Aşırı kıskançlık ve şüphecilik göstermek.
- Kadını istediğinden daha açık bir şekilde giyinmeye zorlamak.
- Kadının cinsel isteklerini, ihtiyaçlarını hiç önemsememek, dikkate almamak veya alay etmek.
- Kadının cinsel performansı ile olumsuz veya küçümser bir şekilde alay etmek.

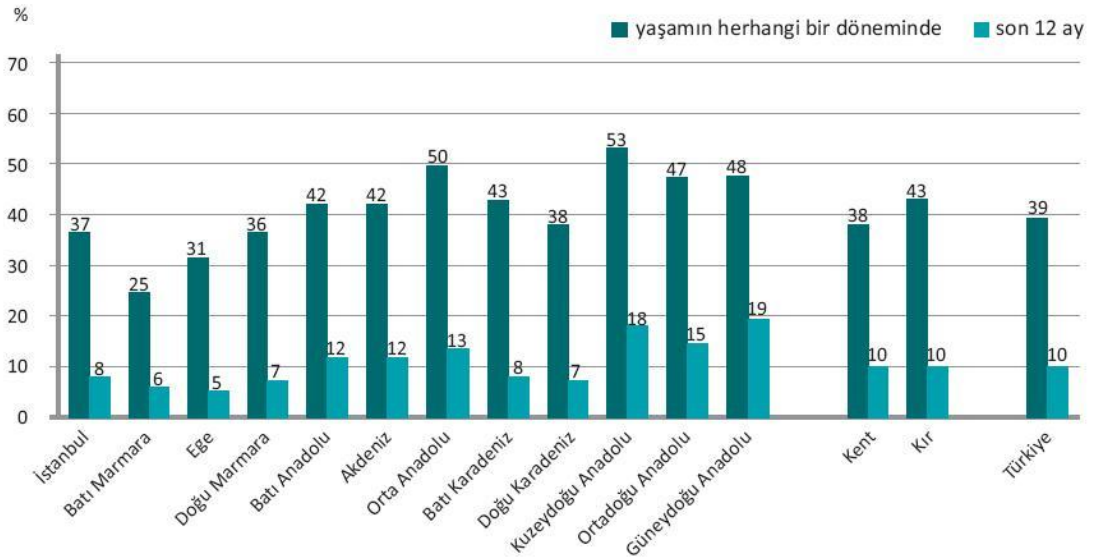
³² Feride Yıldırım Güneri, “**Kadına Yönelik Şiddet Evdeki Terör**”, İstanbul: Mor Çatı Yayınları, 1996,s.87-92

- Cinselliği bir cezalandırma yöntemi olarak kullanmak.
- Açıkça başka kadınlara ilgi göstermek.
- Tecavüz etmek.³³

2.3.5 Fiziksel Şiddet

Kaba kuvvetin bir korkutma, sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanılmasıdır. Ülke genelinde yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete maruz kaldığını belirten kadınların oranı yüzde 39'dur. Başka bir ifadeyle her dört kadından birisi eşi ya da birlikte olduğu kişi tarafında fiziksel şiddete maruz kalmaktadır.

Tablo.1.Eşi Tarafından Fiziksel Şiddet Yaşamış Kadınların Bölge Ve Yerleşim Yerine Göre Yüzdesi (2008)

Kaynak: T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü

³³ Henrica Jansen ve Arkadaşları, “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması,” Ankara:2009, s.48

2.3.5.1. Fiziksel Şiddetin Varlığına İşaret Eden Bazı Davranışlar

- İtmek.
- İşkence Yapmak
- Isırmak.
- Boğmaya çalışmak.
- Tekmelemek.
- Yumruklamak.
- Eşya fırlatmak.
- Fiziksel kuvvet kullanarak evden çıkmasına veya eve girmesine engel olmak.³⁴
- Hasta, yaralı veya hamileyken gerekli yardımı esirgemek.
- Bıçak, silah gibi aletlerle, tehdit etmek veya saldırmak.
- Tokat atmak.³⁵

Bir ilişkide şiddetin genelde duygusal veya sözel bir şekilde başlayıp, gittikçe tırmanarak fiziksel şiddete vardığı görülmektedir.

Aile içi şiddet evrensel bir sorundur; Türkiye’de de farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Araştırmalar, Türkiye’de her üç kadından birinin şiddete uğradığını göstermektedir. Kadınların yüzde 39’u ve 15-19 yaş arası nüfusun yüzde 63’ü eş dövmeyi bazı durumlarda haklı bulabilmektedir. 1980’lerin ortalarından bu yana, kadına yönelik şiddet ve özellikle aile içi şiddet, Türkiye’deki kadın hareketinin ilgilendiği konuların başında gelmektedir. Önce sivil toplum kuruluşları, ardından da resmi kurum

³⁴ Feride Yıldırım Güneri, **a.g.e**, Mor Çatı Yayınları, İstanbul, 1996,s.87-92

³⁵ <http://www.istanbul.gov.tr/?pid=540> (Erişim Tarihi: 5 Temmuz 2010)

ve kuruluşların Aile İçi Şiddet ile mücadele etmek için attığı ciddi adımlar sonucunda, 2004 yılında da özel sektör bu konuda devreye girmiştir.

Hürriyet gazetesi, 2004 yılında CNN Türk, Çağdaş Eğitim Vakfı (ÇEV) ve İstanbul Valiliği ile birlikte başlattığı Aile İçi Şiddete Son Kampanyası ile harekete geçmiştir. Hedef, aile yaşantısını şiddetten arındırmak ve toplumu “Aile İçi Şiddete Son” demeye ikna etmektir. Yine aynı yıl, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA), Türkiye Cumhuriyeti Kadın Ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı ile birlikte aynı hedeflere dönük bir kampanya başlatmıştır. UNFPA’nın desteği ile Devlet Bakanlığı tarafından 24 Kasım 2004 günü başlatılan kampanyada verilen mesaj şiddetin bir suç ve insan hakkı ihlali olduğudur.³⁶

Şiddet genelde üç aşamalı bir döngüde yaşanır:

- Gerginliğin tırmanması: Bu aşamada her ili taraf da belirli bir gerginliğin farkındadır. Fırtına öncesi sessizliğe benzetilebilir. Bazı patlamalar yaşanır. Fakat kadının yine de olayları yatıştırabilmek için yapabileceği belirli şeyler vardır. Zaman içerisinde bu patlamaların arası azalır ve şiddet derecesi artmaya başlar.
- Şiddet aşaması: Şiddetin yaşandığı aşamadır. İlişkide yaygın olan şiddet türü (fiziksel, sözel, cinsel) neyse o gerçekleşir. Kadının, erkeğin davranışı üzerinde bu aşamada hiç kontrolü yoktur. Kadınlar, sığınaklara veya kadın kuruluşlarına genelde bu aşamanın öncesinde veya hemen sonrasında başvururlar.
- Balayı aşaması: Şiddet yaşandıktan sonra birçok ilişkide şiddeti uygulayanın tavır değişikliğine girdiğini görüyoruz. Baskıcı ve zarar veren tutumunu bırakıp daha yumuşak, alttan alan ve özür dileyen bir tavır sergilemeye başlayabiliyor. Bu aşamada pişmanlık belirten, değişme sözü veren, ağlayan, yalvaran, intihar etmekle tehdit eden pek

³⁶ Emel Armutçu, “**Alo Orada Mısınız? Aile İçi Şiddete Karşı Bir Acil Yardım Hattı Deneyimi**”, İstanbul: Doğan Kitapçılık, 2010, s.7

çok erkekle karşılaşmak mümkündür. Bu değişme sözleri, söylendiği anda samimi istekler belirtebilse de, uzun vadede şiddeti uygulayan sorumluluk üstlenmedikçe ve yeni davranış biçimleri öğrenmedikçe tutulmayan sözler olarak kalıyor.

Balayı aşaması kadının işlerinin düzelebileceğine dair inancını ve ümidini desteklediği ve sabretmesinin karşılığını aldığı bir aşama olduğu için kadının ilişkiden kopmasını zorlaştıran bir aşamadır. Bu kopuş ancak kadın bu balayı aşamasının manipülatif olduğunu fark ettiğinde mümkün olabilmektedir.

Yaygın kanının aksine şiddet sadece düşük gelir düzeyli, eğitimsiz ailelerde yaşanmamaktadır. Her gelir düzeyinden, her eğitim seviyesinden, her meslek grubundan ve her yaştan kadınlar da şiddete maruz kalmaktadır. Benzer şekilde şiddet uygulayan erkekler de her sosyoekonomik düzeyden gelebilmektedir.

Yine, özellikle kadınlar arasında, yaygın olan bir inanış alkol, kumar, işsizlik ve parasızlık gibi dış etkenlerin de şiddete yol açtığı yolundadır. Bu tür kontrol kaybını kolaylaştırıcı faktörler şiddet yaşayan ailelerde sıkça görülebilmekle beraber, tek başlarına birer sebep değil, varolan bir eğilimin ortaya çıkmasını kolaylaştıran etkenler arasında yer almaktadır.

Şiddet, yaşayan üzerinde kısa veya uzun vadeli etkiler bırakabilmektedir. Bu etkileri şöyle özetlenebilir:

- Öğrenilmiş çaresizlik diye adlandırılan, kadının olaylar karşısında pasif olduğuna, olayları değiştirmek için yapabilecek hiçbir şeyi olmadığına dair inancın kuvvetli bir biçimde yerleşmesi.
- Şiddeti mümkün olduğunca geciktirebilmek için çevre ve insanları kontrol etmeye çabalayarak, tetikleyici olabilecek olayları engellemeye çalışmak.
- Gün ve gün hayatta kalmaya yönelik taktikler geliştirmekten dolayı, olaylara uzun vadeli ve geniş açıdan bakabilme becerisini yitirmek.

Sığınaklar kadınlara emniyetli bir ortamda durup düşünme, hayatını ve geleceğini gözden geçirme fırsatını verdiği için çok önemlidir.

- Yoğun korku ve buna bağlı olarak gelişen çaresizlik, güvensizlik, ümitsizlik duyguları.
- Yoğun endişe, panik.
- Kâbuslar, tetikte uyumak, uykusuzluk gibi uyku bozuklukları.
- Aşırı yeme, anorexia nervosa (ölüme vardırarak kadar az yeme) gibi yeme bozuklukları.
- Mide ve baş ağrısı, baş dönmesi, bayılma, gibi somatik ve psikosomatik şikâyetler.
- Sakat kalma derecesine varabilen yaralanmalar.
- Depresyon.
- Ölüm isteği ve intihar düşünceleri.
- Suçluluk duygusu.
- Utanç.
- Öfke ve başkalarına (çocuklar, hayvanlar, eşyalar gibi) yönelebilen öfke patlamaları.
- Alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığı.
- Başarısız ve uyumsuz okul/iş hayatı veya sosyal hayat.
- Patolojik ümit, şiddetin bir gün biteceğine inanmak.
- Ölüm/cinayet.
- İntihar.

- İnsanlara güvensizlik ve yakın ilişkilerde zorluk.
- Düşük özgüven, değersizlik ve yetersizlik duygusu.
- Evden kaçma, erken evlilik (çocuklarda)
- Cinsel hayatta zorluklar.
- Kendine zarar veren davranışlar.
- Endişe ve panik atakları.
- Dissosiyatif bozukluklar (“ruhum bedenimden ayrıldı”, “olayları bir başkasına oluyormuş gibi seyrediyorum” la tanımlanan durum).
- Toplum ve çevreden soyutlanma.³⁷

Aile içi şiddet, geniş anlamda aile üyelerinden biri tarafından aynı aileden bir diğer üyenin yaşamını fizik veya psikolojik bütünlüğü veya bağımsızlığını tehlikeye sokan, kişiliğine veya kişilik gelişimine ciddi boyutlarda zarar veren eylem veya ihmaldir. Bu eylem, sözel, fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik şiddet biçiminde ortaya çıkabilir. Aile içi şiddet yoğun eleştirileri ve aşağılamaları, sözlü saldırıları, cinsel zorlama ve saldırıyı, fiziksel saldırı ve korkutmayı, günlük işlerin ve özgürlüğün kısıtlanmasını içerebilir.

Ülkemizde aile içi şiddet denince akla ilk olarak fiziksel şiddet gelmektedir.³⁸ Aile ortamları içindeki şiddette erkekler birincil yer tutmaktadırlar. Evdeki şiddeti, ailenin bir üyesinin öteki üyelerine yönelttiği fiziksel suistimal olarak da tanımlanabilmektedir. Çalışmalar, fiziksel suistimalin esas hedeflerinin yine çocuklar, özellikle altı yaşın altındaki küçük çocuklar olduğunu göstermektedir. Kocaların eşlerine karşı kullandığı şiddet en yaygın ikinci şiddet türüdür. Bununla birlikte, kadınlar da ev içindeki küçük çocuklar ile kocalara karşı kullanılan fiziksel şiddetin uygulayıcıları olabilirler. Çocuklara karşı uygulanan şiddetle yaygın olarak

³⁷ Feride Yıldırım Güneri, **a.g.e.**, s.87-92

³⁸ Anıl Çakır, **a.g.e.**, s.27-29

karşılaşılmaktadır. Eşinden şiddet gören bunu çocuğa yansıtabilmektedir. Çocuklara karşı şiddet; tokatlama, itme, bir şey ile vurma, dövme şeklinde uygulanmaktadır.³⁹

Evler, aslında çağcıl toplumlardaki en tehlikeli yerlerdir. İstatiksel bakımdan, hangi yaştan ve hangi cinsten olursa olsun herkesin kendi evinde fiziksel bir saldırıya uğrama olasılığı, gece sokaklarda saldırıya uğrama olasılığından daha yüksektir.

Neden ev içi şiddet böylesine yaygındır? Bu konuda, birkaç etken kümesinden söz edilebilir. Bunlardan birisi, aile yaşamının ayırt edici özelliği olan duygusal yoğunluk ile kişisel yakınlık arasındaki birleşimdir. Aile bağları olağan olarak, çokluk sevgi ile nefret karışımı olan güçlü duygularla doludur. Ev ortamında ortaya çıkan tartışmalar, başka toplumsal bağlamlarda aynı biçimde duyumsanmayacak karşıtlıkları açığa çıkarabilir. Yalnızca önemsiz bir olay diye görülebilecek bir şey eşler ya da anne babalar ya da çocuklar arasındaki büyük çaplı düşmanlıkları başlatabilir.

İkinci bir etken, aile içindeki şiddetin büyük bir bölümünün gerçekte hoş görülmesi ve hatta onaylanması olgusudur. Toplum tarafından hoş görülen aile içi şiddet, kapsam olarak oldukça kısıtlı ise de, bu çok daha ciddi saldırı biçimlerine kolayca dönüşebilir. Pek çok araştırma, çiftlerin önemli bir bölümünün, kimi durumlarda bir eşin öbürünü dövmesinin meşru olduğuna inandığını göstermektedir.⁴⁰

Toplumu oluşturan en küçük birimde yani ailede insan kendini en huzurlu ve konforlu hissettiği ortamda yaşamaktadır. Bu açıdan bu ortamda yaşanan şiddet diğer hedef gruplara göre çok daha derin izler bırakmaktadır. Aile içi şiddete maruz kalan insanoğlunda çok daha karmaşık ve derin izler bırakacak travmalar yaşanmaktadır. Aile içi şiddet bu açıdan büyük önem taşımaktadır.

Evde disiplini sağlamak üzere şiddet kullanımına tanık olan çocuk, yetişkinliğinde bunu, sorun çözmede doğal bir seçenek olarak görmektedir. Toplumun da şiddeti bir sorun çözme yöntemi olarak benimsemesinin bunda önemli rol oynadığı düşünülmektedir.

³⁹ Tülin İçli, “**Aile İçi Şiddet İstanbul ve İzmir Örneği**”, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Ankara:1994

⁴⁰ Antony Giddens, “**Sosyoloji**”, Ankara: Ayraç Yayınları 2000, s.173-174

Aile içi şiddet, bugüne kadar birçok farklı isim altında tanımlanmış olmasına rağmen, hepsinin de üstünde durduğu temel görüş değişmemektedir: Toplumun en küçük birimini oluşturan bir ikili ilişki içinde, eşlerden birinin diğerine zarar verecek davranışlarda bulunmasıdır.⁴¹

Dünya çapında yapılmakta olan çalışma ve araştırmaların sonuçları, pek çok kadının sürekli olarak birlikte yaşadıkları erkekler veya kocaları tarafından şiddete maruz bırakıldıklarını ve bu şiddetin sınıf, etnik, köken veya sosyoekonomik düzey gözetmeksizin uygulandığını ortaya çıkartmaktadır. Aile içinde uygulanan şiddette, kadın olmak, şiddete maruz kalma riskini artıran başlıca öğedir.

Kadınlara karşı aile içi şiddet, toplumun erkek egemen yapısından kaynaklanmaktadır. Erkek egemen siyasal, toplumsal ve ekonomik yapılar, aile içi şiddeti beslemekte ve kadınlara şiddetten çıkış yollarını kapatmakta önemli bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla, aile içi şiddeti üreten dinamikler, yalnızca aile içindeki dinamiklerden değil, toplumun toplumsal, hukuksal, ekonomik, geleneksel, siyasal ve eğitimsel yapısı içerisinde kadını ayrımcılığa uğratan ve onu erkeğe bağımlı kılan mekanizmalardan kaynaklanmaktadır.

Erkeğin, yasalardan ve toplumun ataerkil geleneklerinden kaynaklanan kadına göre üstün konumu, kadının erkeğe hizmet etmesinin ve erkeğin aile içi kararlarda kadından daha fazla söz sahibi olmasının “doğal” görülmesi de şiddeti besleyen diğer unsurlardır. Kadına yönelik aile içi şiddet, hem birey olarak kadınları, hem de toplumu temelden etkileyen ciddi sorunlar doğurur. Şiddetin yaşandığı ailelerde yetişen kız ve erkek çocuklarda, şiddet yaşanmayan ailelerde yetişen çocuklara oranla fiziksel ve psikolojik sorunlara daha sık rastlanmaktadır⁴²

Bütün kültürlerde, ırklarda, etnik gruplarda, dinlerde, sınıflarda ve sosyal yapılarda olabilmesi muhtemel aile içi şiddet, esas olarak kadınlara ve çocuklara

⁴¹ Oğuz Polat, “Çocuk ve Şiddet”, İstanbul: Der Yayınları, 2001, s.3-16

⁴² Canan Arın, “Sıcak Yuva Masalı, Aile İçi Şiddet ve Cinsel Taciz”, 1.Baskı, İstanbul: Metis Kadın Araştırmaları, 1996,s.21

yönelik gerçekleşmektedir. Bugün dünyada, her yıl 55 bin kadın “erkek şiddeti” yüzünden ölmektedir.⁴³

Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet önemli bir kamu düzeni sorunu ve yaygın bir insan hakları ihlalidir. Özgürlüklerin ve hakların kısıtlanmasını içeren bir davranış biçimi olarak tanımlanan şiddet, toplumsal cinsiyete dayanıyorsa, algılanmasında ve hangi davranış biçiminin şiddet olduğuna karar verilmesinde her zaman toplumların ve bireylerin kültürel değerleri belirleyici olmaktadır. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, tüm dünyada kadınların ikincil toplumsal statüsünden kaynaklanır ve genellikle “kadına yönelik şiddet” olarak adlandırılır. Pek çok kültürde kadınlara karşı şiddeti destekleyen ve yasallaştıran/meşrulaştıran inançlar, normlar ve sosyal kurumlar vardır.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (1948), “herkesin yaşama hakkını, bireyin hür ve güvende oluşunu (3. madde) ve hiç kimsenin şiddet, işkence, insanlık dışı ve aşağılayıcı davranışlara maruz bırakılamayacağını (5. madde) belirtir. Ne var ki, günümüzde dünya nüfusunun yarısını oluşturan kadınların 1/3’ü şiddetle karşı karşıyadır. Küresel olarak kadınların % 10-50’si çoğunlukla aile içinde yaşanan fiziksel şiddetin kurbanı olmaktadır.⁴⁴

2.4. Kadınların Şiddet Ortamından Kurtulamama Nedenleri

Kadınları, şiddete rağmen ilişkide tutan, şiddetin olağan algılanışı ve doğalmış gibi görünmesidir.

- Katlanılması, sabırlı olunması durumunda, yakın bir zamanda biteceği beklentisi vardır.
- Çaresizlik ve yetersizlik duyguları, gelecek korkusu hakimdir.
- Ev içi yaşananların mahremiyetine ve gizliliğine olan inancı güçlüdür.
- İşsizlik, ekonomik olanaksızlar düşünülür.

⁴³ Uğur Batı, **a.g.e**, s.15-16

⁴⁴ Şengül Hablemitoğlu, “**Kadına Dair Birkaç Söz**”, 1. Basım, İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları, 2004, s.228-229

- Kendine ve çocuklarına ait gideceği bir yerin olmayışı düşünülür.
- Aile-arkadaş baskısı ile yasal ve sosyal yardımın yetersiz olması söz konusu olabilir.
- Din baskısı var olabilir.⁴⁵

2.5. Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Yönelik Yapılan Çalışmalar

Kadına yönelik şiddetin en önde gelen nedeni toplumun erkek egemen yapısından kaynaklanmaktadır. Erkek egemen siyasal, toplumsal ve ekonomik yapılar, aile içi şiddeti beslemekte ve kadınların yardım almalarını zorlaştırmaktadır. Dolayısıyla aile içinde kadına yönelik şiddeti üreten dinamikler, yalnızca aile içinden değil toplumun toplumsal, hukuksal, ekonomik, geleneksel, siyasal ve eğitimsel yapısı içindeki ayrımcı ve kadını erkeğe bağımlı kılan mekanizmalardan kaynaklanmaktadır.

Erkeğin, toplumun ataerkil geleneklerinden kaynaklanan kadına göre üstün konumu, kadının her koşulda erkeğe hizmet etmesinin ailede erkeğin her konuda söz sahibi olmasının “doğal” bir şey olarak görülmesini sağlamakta, bu durum ise şiddeti beslemektedir. Diğer toplumlarda olduğu gibi Türkiye’de de uzun yıllar boyunca erkeğin karısını dövmesi, erkeğin “hakkı” ve hatta “görevi” olarak algılanmıştır. Bu anlayış, atasözlerinden yazılı ve görsel basına kadar pek çok alana yansımıştır.⁴⁶

Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü’nün Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, kadınların kendilerine uygulanan şiddeti olağan görüp meşru kabul ettiğini ortaya koymaktadır. “Bazı durumlarda erkekler eşlerini dövebilirler” ifadesi, kadınların şiddete ilişkin tutumlarını anlamak için önemlidir ve ülke genelinde kadınların yüzde 14’ü tarafından onaylanmaktadır.

⁴⁵ Ayşe Kısmet, Gülden Bağa, **Kadına Yönelik Şiddet**, İstanbul: Amargi, 2005,s.37

⁴⁶ Rengül Ekizceleroğlu, Sedef Zeyrekli, “Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri ve Sonuçları”, Kadın Araştırmaları Dergisi, s.66-67

2.6. Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet

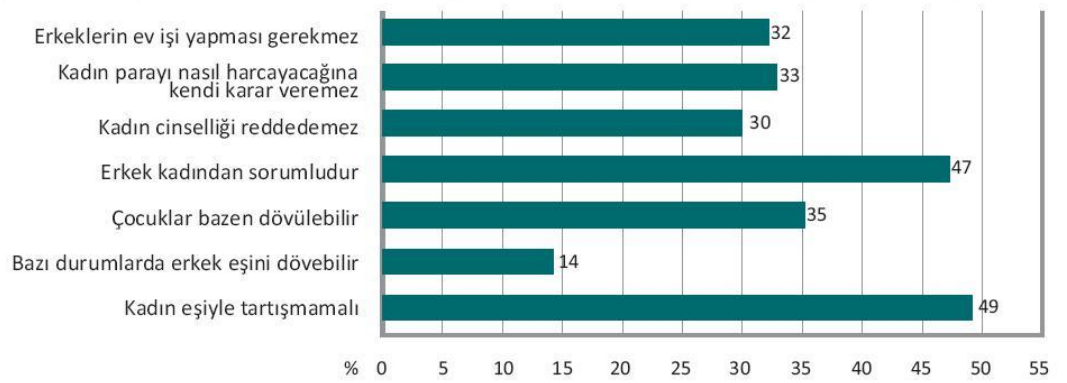
T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun 1995 yılında yaptığı araştırma sonuçlarına göre aile içi şiddet ülkemizde yaygındır. Fiziksel şiddete ailelerin yüzde 34'ünde, sözlü şiddete ise yüzde 53'ünde rastlanmaktadır. Çocuklara yönelik fiziksel şiddete rastlanma oranı da yüzde 46'dır. Ailelerde cinsel şiddet ve tacize rastlanma oranı yüzde 9'dur. Şiddete maruz kalanların yüzde 80'i yapacak fazla bir şey olmadığına inanmaktadırlar. Bu durum çaresizliğin kabulü anlamına gelmekte ve şiddete maruz kalanın pasif tutumuna yol açmaktadır.

Ankara Tabip Odası'nın 2002 yılında yaptığı başka bir araştırma, kadınların yüzde 58'inin yalnızca kocalarından, nişanlılarından, erkek arkadaşlarından ve erkek kardeşlerinden değil, kadın akrabalar da dahil olmak üzere kocalarının ailesinden de aile içi şiddete maruz kaldığını göstermektedir.

Bir araştırmada görüşülen 695 kadının yüzde 54'ü ailelerinde şiddet gördüklerini, şiddet gördüğünü söyleyenlerin yüzde 35,2'si en az 4 yıl ve daha fazla zamandır şiddete maruz kaldıklarını söylemiştir. Şiddete uğrayan kadınların gördükleri şiddet türüne göre; kadınların yüzde 42,3'ünün dayak yüzde 40,1'inin tehdit ve küfür, yüzde 12,6'sının yaralama, yüzde 3,2'sinin cinsel taciz ve tecavüz, yüzde 1,4'ünün eve kapatma ve yüzde 0,4'ünün öldürülme tehdidi ile karşı karşıya kaldıkları anlaşılmıştır. Bu grubun yüzde 40,4 'ünün evlerinde, çocuklara karşı da şiddet uygulandığı saptanmıştır.⁴⁷

⁴⁷ <http://dosyalar.hurriyet.com.tr/aileici/aileicisiddet2.asp>

Tablo.2. Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine Ve Şiddete İlişkin Tutumları

Kaynak: T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü

Kadına yönelik şiddet, 30 yıl öncesine kadar herhangi bir uluslararası sözleşmede yer almıyordu. Kadın hareketinin verdiği mücadele sonrasında, kadına yönelik şiddet, resmi kurumlar tarafından ele alınmış, kadınların bir cins olarak uğradıkları ayrımcılık ve şiddete karşı önlemler alınmaya başlanmıştır.

Türkiye’de ise cinsiyetçilik, 1980 sonrası gelişen feminizmle birlikte daha çok tartışılmaya başlanmış, bu konuda mücadele yöntemleri geliştirilmeye başlanmıştır.

“Özel alan” ve “Kamusal alan”da, kadınlar cinsiyetinden ötürü ikincil kabul edilmekte; dayaktan, tacize, aşağılanmaya, tecavüze kadar çok çeşitli davranışlara maruz kalmaktadır.⁴⁸

Uzun yıllar boyunca şiddetin özellikle aile içinde kadına yönelmesi, bir aile ilişkisi olarak kabul edilmiş ve sıra dışı bulunmamıştır. Bunun nedeni, aile içinde yaygın olarak yaşandığı bilinmekle beraber şiddetin “dört duvar arasında kalması” gerektiğine ilişkin pek çok toplumda var olan değerlerle beslenerek yeniden üretilmesidir.

Ancak 1970’lerin başında Batıda, 1980’lerin başında ise Türkiye’de gelişen kadın hareketi, toplumsal cinsiyete dayalı şiddete hükümetlerin dikkatlerini çekmeyi

⁴⁸ Ayşe Kısmet, Gülden Bağa, **a.g.e.**, s.14

başarmıştır. Buna ilişkin olarak ilk uluslar arası doküman, Birleşmiş Milletler'in 1992'de Viyana'da yapılan toplantısında kabul edilen deklarasyonudur. Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi'nde "ister özel, ister toplumsal yaşamda olsun tehdit, cebren ya da keyfi olarak özgürlükten alıkoymak da dâhil olmak üzere kadına fiziksel, cinsel ya da psikolojik zarar ve acı veren ya da verebilecek cinsiyete dayalı her türlü şiddet" kadına yönelik şiddet olarak tanımlanmıştır. Ayrıca bu bildirge aracılığı ile pek çok hükümet, kadınların haklarını genişleten ve şiddet uygulayanları cezalandıran yasalar çıkararak, kadınlara karşı şiddeti önlemeyi taahhüt etmiştir.

Buna ek olarak, bildirmede kadına yönelik şiddet sürdürülebilirliği engelleyen, kalkınmanın önündeki kritik engellerden biri olarak da tanımlanmıştır. Çünkü kadına yönelik şiddetin; Hane halkı ilişkilerini geleceğe dönük etkileyerek insan kapitaline zarar verdiği, böylece aile kaynaklarının yönetiminde kadının etkinliğini önlediğini, verimliliği azalttığını ve sağlık harcamalarını artırdığı açıklanmıştır.

Bu bildirmede kadına yönelik şiddet kamusal ve özel alan olarak iki boyutta ele alınmaktadır.

Kamusal alanda şiddet; iş yerinde, eğitim kurumlarında ve kamuya açık alanlarda kadının isteği ve onayı olmadan kadına yönelik fiziksel, sözel, cinsel ve psikolojik istismarı içeren her türlü davranış olarak açıklanır. Kamusal alanda kadına yönelik yaşanan şiddetin en güncel ve bir türlü önlenemeyen türleri:

- Özellikle kadın ticareti,
- Uluslararası boyutta ve kitlesel nitelikte bir eylem olarak savaşlarda yaşananlar,
- Kadınların yoksullaşmalarına yol açan küresel ekonomi politikalarının derinleştirdiği çalışma yaşamındaki ayrımcılıklar,
- Eğitim haklarının engellenmesi ve
- Kadınların karar mekanizmalarından dışlanarak siyasi katılımlarının kısıtlanmasıdır.

Özel alanda şiddet ise aile içinde güçlüden güçsüze yönelen kapsamlı ve yaygın bir olgudur. Aile içinde,

- Yetersiz fiziksel ve duygusal ilgiye/ihmale dayalı şiddet,
- Anlayış, sevgi ve sempati görmeme/duygusal-psikolojik şiddet,
- Tehdit, aşağılama, küçümseme, korkutma, sindirme vb. biçimde sözel şiddet,
- Kaba kuvvet kullanılan dayak vb. cinsel şiddet,
- Encest, tecavüz, cinsel şiddet,
- Aile gelirinin harcanmasına karar vermede kadına söz hakkı tanımayan ve kadının kazancını erkeğin yönetmesi ile yaşanan ekonomik şiddet, görülmektedir.

Aile içinde yaşanan şiddet, genellikle kadına, ebeveyninden çocuğa yönelir. Avrupa Kadın Lobisi'nin açıklamalarına göre; aile içinde şiddet uygulayanların %95'i erkeklerdir. Şiddete maruz kalanların da %98'ini kadın ve çocuklar oluşturmaktadır. Avrupa'da her beş kadından biri şiddetle karşılaşmakta, aile içi şiddetin yıllık maliyetin yaklaşık 150 milyon euroya ulaştığı tahmin edilmektedir.

Türkiye'de ise Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu tarafından yapılan bir araştırmaya göre, ailelerin %99'unda şiddeti uygulayanın erkek olduğu, %78,9'unda fiziksel şiddet, yaklaşık %30'unda duygusal şiddet, %9'unda ekonomik şiddetin yaşandığı belirlenmiştir.

Başka bir araştırmada ise, büyük kentlerde evli kadınların %61'inin eşleri ile ara sıra tartıştıkları ve bunların %18'inin eşleri tarafından dövüldükleri anlaşılmıştır. Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı Danışma ve Dayanışma Merkezi'nin verilerine göre; şiddet biçimleri arasında sırası ile fiziksel (%87), duygusal (%60), ve sözel (%30,8) şiddet başta gelmektedir. Ayrıca Kadın Dayanışma Vakfı'nın Ankara'da yürüttüğü bir

proje kapsamına alınan kadınların %97'sinin bazen ya da sık sık şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır.

Bu noktada, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin belirli bir toplumun sorunu olmadığı gibi; tüm aile formlarında ve ilişkilerde, farklı toplum katmanlarında/sosyo-ekonomik yapılarda, farklı gelişmişlik düzeylerinde, etnik sınıf/kültür, din ve evlilik statüsünde yaşanabildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla şiddetin tek başına bir belirleyicisinden söz etmek de oldukça güçtür.⁴⁹

2.7. Türkiye’de Kadın Erkek Eşitliğine Yönelik Yapılan Hukuki Ve Siyasi Çalışmalar

1970’lerden sonra cinsiyete dayalı ayrımcılığın kaldırılması amacıyla uluslararası alanda sürdürülen çalışmalar ülkemizde de etkilerini göstermiştir. Birleşmiş Milletler’in düzenlediği geniş katılımlı Dünya Kadın Konferansları, Avrupa Konseyi’nde yapılan çalışmalar, günümüzde 180 ülkenin kabul etmiş olduğu Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW), Türkiye’de günün koşullarına uygun yasal değişikliklerin yapılması açısından itici güç olmuştur. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 1979 yılında kabul edilen ve 1981 yılında yürürlüğe giren CEDAW’ı Türkiye 1985 yılında onaylamıştır.

2.7.1.Hukuksal Alandaki Gelişmeler

1990 yılında Devlet Bakanlarından biri Kadından ve Aileden Sorumlu Bakan olarak görevlendirildi.

1992’de Medeni Kanun’da kadının çalışmasını kocasının iznine bağlayan 159. madde “eşitlik İlkesi”ne aykırılık gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi’nce iptal edildi.

1995 yılında düzenlenen 4. dünya Kadın Konferansı’nda Pekin Sonuç bildirgesi çekincesiz olarak kabul edildi. Kadın okuryazarlığının yüzde 100’e çıkarılması taahhüt edildi.

⁴⁹ Şengül Hablemitoğlu, **a.g.e.**, s.229-233

1997 yılında Zorunlu temel eğitim 5 yıldan 8 yıla çıkarıldı. Kız çocuklarının daha fazla okula devam etmesi sağlandı. Medeni Kanun’da değişiklik yapılarak “evli kadına kocasının soyadı ile birlikte, kendi soyadını da taşıma hakkı” verildi. Türk Ceza Kanunu’nda kadının ve erkeğin zinasının suç oluşturmasını farklı unsurlara bağlayan 440 ve 441. maddelerinde yer alan hükümler, kadın-erkek eşitliğine aykırılık gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi’nce iptal edildi.

1998 yılında Ailenin Korunmasına Dair Kanun Kabul edildi. 4320 sayılı Kanun ile aile içi şiddete uğrayan kişilerin korunmasına ve şiddet uygulayanın evden uzaklaştırılmasına ve kararda belirtilen uzaklaştırma süresi için nafaka ödemesine ilişkin tedbirlere hükmedilmesine yer verildi. Aile Hukuku bölümünde köklü değişiklikler yapılan Medeni Kanun Tasarısı görüşmeye açıldı.⁵⁰

2.7.1.2.Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi (CEDAW)

1 Mart 1980 tarihinde imzaya açılan ve 3 Eylül 1981 tarihinde yürürlüğe giren Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine katılmamız ilk adımı 11 Haziran 1985 tarihinde atılmıştır. 3232 Sayılı Kanunla uygun bulunan ve Bakanlar Kurulunca 24 Temmuz 1985 tarihinde 85/9722 sayılı kararla onaylanan sözleşme, 14 Ekim 1985 tarih ve 18898 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi’nin (CEDAW) İhtiyari Protokolü 30 Temmuz 2002 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanmış ve 2 Ağustos 2002 tarihli resmi gazetede yayınlanmıştır. Gerekli prosedürün tamamlanarak ilgili belgelerin 29 Ekim 2002’de Birleşmiş Milletler’e verilmesiyle birlikte Türkiye bu tarihten itibaren dünyada CEDAW İhtiyari Protokolü’ne taraf olan kırk sekizinci ülke konumuna gelmiştir ve sözleşme 29 Ocak 2003’te yürürlüğe girmiştir.

Sözleşmenin birinci maddesinde; “Kadınlara karşı ayırım deyimi kadınların medeni durumlarına bakılmaksızın ve kadın ile erkek eşitliğine dayalı olarak politik,

⁵⁰ Nazan Moroğlu, “Çağdaşlık ve Yurttaşlık Bilinci, Kadın ve Yurttaş Hakları”, 1. Baskı, İstanbul: Cumhuriyet Kitapları, 2009, s.47

ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve diğer alanlardaki insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınmasını, kullanılmasını ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen veya ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet veya kısıtlama anlamına gelecektir” ifadesi yer almaktadır. Bu sözleşmeyi kabul eden tüm ülkeler; kadınlara karşı her türlü ayırımı kınamayı tüm uygun yollardan yararlanarak ve gecikmeksizin kadınlara karşı ayırımı ortadan kaldırııcı bir politika izlemeyi kabul etmektedir. Bu sözleşme ile kadınların bütün alanlarda, erkeklerle eşit olarak insan hakları ve temel özgürlüklerinden yararlanmaları hedeflenmektedir.

Sözleşmenin 16. maddesinde yer alan, kadınlara karşı evlilik ve aile ilişkileri konusunda ayırımı önleyici maddeler yer almaktadır. Bu maddede; evlilik kurumu içerisinde kadın ve erkek eşit haklara sahip olduğu ve kadının özgür olarak eş seçme, serbest ve tam rıza ile evlenme hakkının bulunduğu altı çizilmektedir.⁵¹

2.7.1.3.Türk Medeni Kanununda Yapılan Değişiklikler

Yeni Türk Medeni Kanunu 22 Kasım 2001 tarihinde kabul edilip, 1 Ocak 2002’de yürürlüğe girmiştir. Yeni Medeni Kanun’da yapılan değişikliklerin başında dilinin sadeleşmesi gelmektedir. Kanun günümüz diline uygun hale gelmiştir. Kanunda en önemli değişiklikler aile hukukunda yapılmıştır. Aile içinde eşlere eşit haklar tanınmıştır. Boşanma veya eşlerden birinin ölümü ile evlilik sona erdiğinde malların eşit paylaşılması da kabul edilmiştir.

Yeni Medeni Kanun’da evlenme yaşı ile ilgili de değişiklikler yapılmıştır. Eski Kanunda erkek için 17, kadın için 15 iken yeni Kanun ile birlikte kadın ve erkek için evlenme yaşı eşit olarak 17 yaşın bitirilmesi koşuluna bağlanmıştır.

Yeni Medeni Kanunda ayrıca, Miras hukuku, mal paylaşımı gibi konularda da yeni düzenlemeler yapılmıştır.

⁵¹ http://www.unicef.org/turkey/cedaw/_gi18.html (erişim tarihi: 20.05.2010)

2.7.1.4. Türkiye’de Aile İçi Şiddet Vakaları

Türkiye’de yapılan araştırmalarda, ailelerin yüzde 39’unda fiziksel şiddet, yüzde 46’sında sözlü şiddetin uygulandığı ve ev içi şiddetin yoğun olarak yaşandığı belirtilmiştir. 2008 yılında Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve proje ortakları tarafından yapılan “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması” sonucuna göre, Türkiye’de evli kadınların % 39’unun, Kuzeydoğu Anadolu’da %53’ünün, Güneydoğu Anadolu’da %48’inin, Batı Marmara’da %25’inin, Ege’de %31’inin fiziksel şiddet yaşamış oldukları görülmektedir. Şiddet gören evli kadınların eğitim düzeyi yükseldikçe şiddet mağduru sayısının azaldığı belirlenmiştir. Örneğin, lise ve üstü eğitim alanlarda oran %27 iken, eğitimi olmayan, ilköğretimi bitirmemiş kadınlarda %56’ya yükselmektedir. Sonuçlar, Türkiye’de kadınların %96 eşleri veya birlikte oldukları aile bireylerinden yaygın bir şekilde şiddet gördüklerini ortaya koymaktadır.⁵²

Türkiye’de kadınlar maruz kaldıkları şiddete çoğu zaman sessiz kalmakta ve şiddetin haklı bir gerekçesi olduğunu düşünmektedir. Aile içi şiddet olayları genellikle gizli kalmaktadır. Aile içi şiddet, sadece kadının sorunu değildir. Tüm toplumu ilgilendiren bu sorunun önemine varılarak diğer ülkelerin mevcut yasalarından da yararlanılarak 1998 yılında 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun yürürlüğe girmiştir.

2.7.1.5. 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun

Aile içi şiddet ülkemizde önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle 14 Ocak 1998 tarihinde 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun yürürlüğe girmiştir. Bu kanuna göre,

Madde 1- Türk Medeni Kanununda öngörülen tedbirlerden ayrı olarak, eşlerden birinin veya çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin aile içi şiddete maruz kaldığını kendilerinin veya Cumhuriyet Başsavcılığının bildirmesi halinde, Aile Mahkemesi Hâkimi re’sen meselenin mahiyetini göz önünde

⁵² Öğr. Gör. Nazan MOROĞLU, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi “Kadının İnsan Haklar Hukuku” yayınlanmamış ders notları

bulundurarak aşağıda sayılan tedbirlerden bir ya da bir kaçına birlikte veya uygun göreceği benzeri başkaca tedbirlere de hükmedebilir.

Kusurlu eşin;

- Diğer eşe veya çocuklara (veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerine) karşı şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmaması,
- Müşterek evden uzaklaştırılarak bu evin diğer eşe ve varsa çocuklara tahsisi ile diğer eş ve çocukların oturmakta olduğu eve veya iş yerlerine yaklaşmaması,
- Diğer eşin (veya çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinin) eşyalarına zarar vermemesi,
- Diğer eşi ve çocukları (veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinin) iletişim vasıtalarıyla rahatsız etmemesi,
- Varsa silah ve benzeri araçlarını zabıtaya teslim etmesi,
- Alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanılmış olarak ortak konuta gelmemesi veya ortak konutta bu maddeleri kullanmaması,

Yukarıdaki hükümlerin tatbiki öngörülen süre (altı) ayı geçemez ve kararda hükmolunan tedbirlere aykırı davranılması halinde tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı cezaya hükmedileceği hususu kusurlu eşe ihtar olunur. Hâkim bu konuda mağdurların yaşam düzeylerini göz önünde bulundurarak tedbir nafakasına hükmeder.

Birinci fıkra hükmüne göre yapılan başvurular harca tabi değildir.

Madde 2- Koruma kararının bir örneği mahkemece Cumhuriyet Başsavcılığına tevdi olunur. Cumhuriyet Başsavcılığı koruma kararının uygulanmasını zabıta marifetiyle izler.

Koruma kararına uyulmaması halinde zabıta, mağdurların şikâyet dilekçesi vermesine gerek kalmadan, re'sen soruşturma yaparak evrakı en kısa zamanda Cumhuriyet Başsavcılığına intikal ettirir.

Cumhuriyet Başsavcılığı koruma kararına uymayan eş hakkında Sulh Ceza Mahkemesinde kamu davası açar. Bu davanın duruşması yer ve zaman kaybına bakılmaksızın 3005 sayılı Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Kanunu hükümlerine göre yapılır.

Fiili başka bir suç oluştursa bile, koruma kararına aykırı davranan eşe ayrıca üç aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

Madde 3-Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 4- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.⁵³

1998 yılında yürürlüğe kanunun birinci maddesinde yer alan Sulh Hukuk Hâkimi ibaresi, 9 Ocak 2003 tarihli ve 4787 sayılı Kanunla Aile Mahkemesi Hâkimi olarak değiştirilmiştir.

Bu yasa ile birlikte aile içi şiddetin önlenmesi için önemli bir adım atılsa da yasada yer alan; ‘eş’ ifadesinin sadece resmi nikâh ile aile bağına sahip olan bireyleri kapsadığı gerekçesiyle eleştirilmektedir. Yasanın şiddete maruz kalan tüm kadınları kapsamaması yasanın esik yönü olarak gösterilmektedir.⁵⁴

2.7.1.6. Kadına Yönelik Şiddet Genelgesi

“Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler Genelgesi” 4 Temmuz 2006 tarihinde 26218 sayılı resmi gazetede Başbakan Recep Tayyip Erdoğan imzasıyla yayınlanıp yürürlüğe girmiştir. Bu genelgede Türkiye’de ilk kez, kadına ve çocuklara yönelik şiddetin önlenmesinin bir devlet politikası olduğunun altı çiziliyor. Bakanlıklar, tüm kamu kuruluşlarının yanı sıra, tüm yazılı basın ve görsel işitsel medya kuruluşları bilgi hizmetleri ve haber ajansları ile basın meslek örgütlerini, kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda üzerine düşenleri yapmaya zorunlu kılmaktadır.⁵⁵

⁵³ 4320 sayılı “**Ailenin Korunmasına Dair Kanun**” Resmi Gazete, 17.01.1998 sayı. 232333 cilt.38

⁵⁴ Nazan Moroğlu, **a.g.e.**,s.12

⁵⁵ Hülya Gülbahar, “**Kadın Odaklı Habercilik**”, 1. Baskı,İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları, 2007,s.85

Genelgenin “Öneriler Sorumlu Kurum İşbirliği Yapılacak Kurum/Kuruluş Koruyucu Ve Önleyici Tedbirler” başlığı altında yer alan 10. maddede “Kadına yönelik şiddetle ilgili spot filmler üretilmeli, ulusal, bölgesel ve yerel medyada ulusal bir kampanya çerçevesinde gösterilmesi sağlanmalıdır. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Görsel-İşitsel Medya Kuruluşları (Ulusal, Bölgesel ve Yerel), 12. maddede “Diyanet İşleri Başkanlığı, kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda; toplumu bilinçlendirmek üzere hutbe ve vaazlar vermeli, yazılı ve görsel yayınlar yapmalı ve çeşitli etkinlikler düzenlemelidir. Diyanet İşleri Başkanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Görsel-İşitsel Medya Kuruluşları (Ulusal, Bölgesel ve Yerel) maddeleri bulunmaktadır.

“Töre/Namus Cinayetleri Konusundaki Çözüm Önerilerinin Yaşama Geçirilmesinde Koordineli Çalışması Gereken Kurumlar Öneriler Sorumlu Kurum İşbirliği Yapılacak Kurum/Kuruluş Koruyucu Ve Önleyici Tedbirler” başlığının altında yer alan ilk maddede; Sistematik bir zihniyet dönüşümü için ders kitaplarında, günlük konuşmalarda, görsel ve yazılı basında, sinema filmlerinde hatta akademik çalışmalarda, vaaz ve hutbelerde kullanılan geleneksel cinsiyet rol ve kalıplarını erkek egemen zihniyetin hâkim olduğu toplumsal yapının yarattığı olumsuzlukları vurgulayan bir söylem geliştirilmelidir” denilmektedir.

Aynı başlığın 3.maddesinde ise “Töre/namus cinayetleri konusunda Devlet, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimler ortak kampanyalar düzenlemelidir. Bu kampanyalarda kadınların yanı sıra erkeklerin de şiddete karşı bilinç yükseltici eğitim almaları sağlanmalıdır. Erkek ve kadınların alternatif davranış biçimleri geliştirmelerine destek veren programlar oluşturulmalı, kendini ifade yollarını bulmak ve iletişim kurma olanaklarını artırmak için sorun çözme tekniklerini anlatan programlar geliştirilmelidir” ifadesi yer alırken 4. maddede; “Töre/namus cinayetlerinin önlenmesine yönelik bilgilendirici spot filmlerin üretilerek, görsel medyada sık aralıklarla gösterilmesi sağlanmalıdır” önerisi sunulmaktadır.

Genelgenin D bendinde yer alan; Medya Ve Şiddet Konusundaki Çözüm Önerilerinin Yaşama Geçirilmesinde Koordineli Çalışması Gereken Kurumlar

Öneriler Sorumlu Kurum İşbirliği Yapılacak Kurum/ Kuruluş başlığında ise medyaya şu sorumluluklar getirilmektedir:

- Türkiye’de mevcut medya hukukunun öncelikle 3986 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınlarına İlişkin Kanunun ile bu Kanuna uygun olarak çıkarılan Yönetmeliklerin teknolojik gelişmelere uygun olarak güncelleştirilmesi gerekmektedir. "Cinsiyet ayrımcılığı", "çocuk istismarı" ve "şiddet" içerikli yayınlara uygulanan müeyyidelerin caydırıcılıktan uzak kaldığı göz önünde bulundurularak yaptırım gücünün artırılmasına ve güncelliklerini yitirmeden uygulanabilmelerine yönelik düzenlemelerin yapılması,
- Avrupa Birliği Müktesebatının çerçevesinde yayın kuruluşlarının kendi öz-denetim birimlerini kurarak bir an önce kamusal yayıncılığın gereği kendi sorumlu yayıncılık ilkelerini yerleştirmeleri,
- Yayın planlamasında, yayın genel akışı içinde, yayın içeriğinde, çocuk istismarı ile cinsiyet ayrımı, şiddet, pornografi, kadını küçültücü, incitici ve önyargılı yayınların yapılmaması için yayın kanallarının kendi "etik" değerlerini yerleştirmeleri ve yayın kimliğini öne çıkarmalarının sağlanması,
- Radyonun yaygın gücü ve tüm ailenin birlikte olduğu, televizyon izlediği saatlerde ve yayının genel akışında "Çocuk programları" özellikle "Reklam Kuşakları”nda çocuk istismarının önlenmesi,
- Tüm yayın kanallarında, yayın içeriği ve planlamasında; evde ve çalışan kadına yönelik hedef kitlesi belirlenen, kadının toplumsal dönüşümünü sağlayacak, bilgilendirici programların öne çıkarılarak çok sayıda izleyiciye, kadına ulaşması için izlenebilirliği yüksek zaman diliminin belirlenmesi,
- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından yayından kaldırılan programlar yerine şiddete karşı duyarlılığı artırıcı, kaliteli ve olumlu

mesajlar veren eğitici ikame programların oluşturulması konusunda çalışmalar yapılması,

- Başta program yapım ve yöneticileri olmak üzere televizyon programlarının üretiminin her aşamasında yer alan medya çalışanlarının "şiddete" ilişkin duyarlılıklarını arttırıcı "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" eğitimi almalarının sağlanması,
- İzleyiciye medya karşısında "farkındalık" kazandırılması ve bilinçli izleyiciler (öncelikle ebeveynler) oluşturulması konusunda çalışmalar yapılması ve izleyiciye medya okuryazarlığının kazandırılması için eğitim programlarının düzenlenmesi,
- Ülkemizde medyada karar mekanizmalarında cinsiyetçiliğin ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması,
- Medyanın kadın ve çocuğa yönelik "şiddetin" pekiştirilmesi ve ortadan kaldırılmasına ilişkin etkisini araştıran ve günümüzde büyük eksiklik olan araştırmaların yapılması,
- Sivil Toplum Kuruluşlarının "Medya İzleme Grupları" oluşturması ve medyanın günü gününe izlenmesi oto kontrolün sağlanması,⁵⁶

Genelge yasal mevzuatı düzenleyerek, medyada çalışanların toplumsal cinsiyet eğitimi alması, kendi karar mekanizmalarında kadın erkek eşitliğinin sağlanması, kendi iç denetim mekanizmalarının oluşturulması, kendi etik kurallarının yerleştirilmesi ilkelerini getirerek, öncelikle medyanın belirli koşulları sağlamasını hedeflemektedir.

2.7.2.Kurumsallaşmadaki Gelişmeler

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin Türkiye'de yürürlüğe girmesinden sonra kadın-erkek eşitliği için özel politikalar oluşturulmasına hız verildiği, ulusal mekanizmaların kurulduğu kadın araştırmalarına akademik alanda

⁵⁶ Resmi Gazete, 04.07.2006, 26218 Sayılı Gazete

yer verildiği, kadın kuruluşlarının iş birliği yaparak daha etkili bir baskı grubu oluşturduğu görülmektedir.

Bu çalışmalardan bahsedilecek olunursa;

- Beş yıllık kalkınma planları çerçevesinde kadın politikaları geliştirmek amacıyla ulusal mekanizma olarak Başbakanlığı bağlı Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü kuruldu.
- Üniversitelerin bünyesinde Kadın sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezleri kuruldu.
- İllerde Valilik bünyesinde Kadın Birimleri kurulmaya başlandı.
- Kadın sığınma evleri açıldı.
- Kadın okuryazarlığının yüzde 100 oranına çıkarılması için ulusal eğitime destek kampanyaları başlatıldı.⁵⁷

2.8. Medyada Şiddet

Kitle iletişim araçları, içinde yaşadığımız toplumun yaşayış biçimini, normlarını ve kültürünü doğrudan etkilemektedir. Görsel ya da yazılı medyada yayınlanan haberde büyük kitlelere ulaşmakta ve etkilemektedir. Bu nedenle topluma önemli mesajlar veren gazetecinin etik davranma yükümlülüğü dışında topluma doğru mesaj iletme sorumluluğu da bulunmaktadır.

Aile içi şiddet ise tüm dünyada ve Türkiye’de önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Aile içi şiddetin engellenmesi ve toplumdaki tüm bireylerin cinsiyet farkı gözletilmeden eşit haklara sahip olması için medyaya önemli bir görev düşmektedir.

Gazetecinin görevinin ulaştığı bilgileri, topluma doğru ve dengeli bir biçimde aktarması olduğu düşünülürse şiddet haberlerinde bu dengeyi kurmak oldukça

⁵⁷ Nazan Moroğlu, a.g.e., s.50

önemlidir. Aile içi şiddet haberlerinde kadınları ve çocukların haberde nasıl konumlandırıldığı konusu tartışma yaratan konuların başında yer almaktadır. Denge unsurunun eksik kalması ve toplumda yer var olan ataerkil düşüncelerin haberin aktarılışına yansması durumunda haberin ve habercinin etik olması mümkün olmamaktadır.

Medya, aynı bir madalyonun iki yüzü gibi; bir yanı şiddeti yansıtarak yeniden üretmekte, diğer yanı şiddetle mücadele için ciddi bir baskı oluşturmaktadır. Hürriyet'in 2007 yılında vermiş olduğu Aile İçi Şiddet Konferansındaki sunumlar bu nedenle soruna bu çerçeveden bakmıştır:

- Şiddeti yaratan medya: Temel tartışma alanı “haberlerdeki şiddet” Ulusal ve Uluslar arası medya kuruluşlarından temsilcilerle akademisyenler, haber ve TV program üretimi ve dilinin cinsiyetçi temeli üzerine konuşmuştur.
- Şiddetle mücadele eden medya: Yine ulusal ve uluslar arası medya kuruluşlarından temsilcilerle akademisyenler, medya kuruluşlarının Aile İçi Şiddetle mücadele için yaptıklarını anlatmıştır.
- Medyada kadınlar: Yerli ve yabancı medya temsilcisi kadınlar, varlıklarının bu sektörde, haber dilinde ve üretiminde neler değiştirdiği üzerine deneyimlerini paylaşmıştır.⁵⁸

Kadına yönelik şiddeti doğallaştıran, meşrulaştıran anlam döngüsünü kırmak için, gazetecilerin içselleştireceği ve kendi sorumluluklarını fark edecekleri bir meslek etiği geliştirmek zorunludur.⁵⁹

Bu noktada var olan basın meslek ilkelerinde yer alan tanımlamaların daha farklı bir hassasiyetle yorumlanması gerekmektedir.

⁵⁸ Emel Armutçu, **a.g.e**, s.8

⁵⁹ Çiler Dursun, “**Kadına Yönelik Şiddet Karşısında Habercilik Etiği**, Fe Dergi, 2, no.1, 2010, s.19-32

Bilim, iletişim ve teknolojide takip edilemez hızda sanayi ötesi bir çağı yaşamaktayız. Teknoloji, bürokrasiyi aşmış inanılmaz boyutta ilerlemektedir. Bu boyutta, televizyonların görünümü değişiyor, sistemler gelişiyor, bilim ve iletişim çağının yayıncılığı yerleşiyor. Bu arada, teknolojide olduğu kadar yayıncılıkta da uluslararası rekabet giderek artıyor.

Avrupa geleceğin yayıncılığı için üye ülkelerde olduğu (Sınır Tanımayan Televizyon Direktifi) kadar, diğer ülkeler de “Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi” ile ortak ilkeler belirliyor. Avrupa Konseyi Yürütme Komitesi (CDMM) alt komisyonlarda küresel alanda medyanın önem ve öncelikli konularını tartışılmaktadır.

Günümüzde yaşanan bu değişim ve iletişim teknolojisinin yeni hizmetleri, görsel-işitsel alanda özellikle televizyon yayınlarında etkili olmaktadır. Dolayısıyla televizyonun teknik gelişimi, alıcı ve verici sayısındaki artışlar, programların niteliği; çeşitliliği, sunuş biçimleri ve yapımına ilişkin gelişmeleri de beraberinde getirmektedir. Ayrıca bugün dünyada yaşanan dijital savaşlar, iç çatışmalar, terör, açlık, doğal felaketler gibi; sonuçta dehşet, şiddet, gözyaşı ve ölüm getiren olumsuzlukların anında bütün insanlar tarafından bilinmesi. Yaşanması sorunların dünya insanını ilgilendirmesi, açıkçası yaşamın küreselleşmesi, olayları haber programları içinde bile günde birkaç kez tekrarlanması, “yayıncılığın” yerini rekabet ve ticari kaygıya bırakması sonucu, insanlık yeni bir sorunla “medya’da şiddet”le yüz yüze gelmiştir

Karmaşık sorunlarla çevrili yapısıyla sınırları ve kapsamı geniş, hatta belirsiz olan, gündelik yaşamın pek çok boyutunda, farklı kategoriler altında gözlemlenebilen şiddet, bu yapısıyla daima araştırmacıların ilgi odağı olmuştur. Bunun paralelinde Türkiye’de kadınların ve çocukların yaklaşık yarısından fazlasının aile içi şiddete maruz kaldığı düşünülürse aile içi şiddet öneminden dolayı gerek akademik çevrelerde gerek popüler televizyon programlarında ve diğer bazı medya içeriklerinde yoğun olarak tartışılmaktadır. Bir sosyalizasyon aracı olarak öğrenilir bir biçim olan ve kültürden kültüre değişkenlik gösteren şiddetin, yaşandığı kültürel ortamda, farklı kültürel

özellikler kazanan ve çeşitli simgesel içerimleri olan karmaşık bir olgu olduğu görülmektedir.⁶⁰

Bugün toplumsal cinsiyet modeli olarak kadının Ülkemizin yazılı ve görsel medyası içindeki yeri; iki “uç” boyutta algılanmaktadır:

- Seks objesi olarak yansıtılmaktadır.
- Kadının birincil görevi evidir.
- Kadın iyi bir anne olmalıdır.
- Kadın iyi bir eş olmalıdır ya da,
- Ev kızı olmalıdır.

Günümüz Bilgi Çağında medya, toplumsal yaşamımızda, kadını bilgilendiren yaşamına katkı sağlayan konumunu ortaya çıkaran, belirleyen bir sunum sergilememektedir.⁶¹

Kadın haklarını savunmak için yapılan etkinliklerin yeterince ses getirememesinin nedenlerinden birisi kampanyaların ve protesto hareketlerinin kitle iletişim araçlarında yer bulamaması veya yerleşik önyargılar yüzünden gerçeklerin çarpıtılarak sunulmasıdır.

Kadınların yaşamları ve deneyimleri medyada çok iyi bir biçimde yansıtılmamaktadır. Medyanın ima ettiğinden daha fazla kadın çalışmakta, çok az kadın pembe dizilerdeki baştan çıkarıcı kadınlara benzemekte ve kadınların arzuları aşk, ev ve aileden çok daha fazlasını içermektedir.

Kitle iletişim araçlarında kadının sunumu genellikle toplumdaki önyargıların etkisinde olmakta ve haberler çoğu zaman erkek bakış açısı ile verildiğinden gerçek hayattaki görünümlelerinden farklı olabilmektedir.

⁶⁰ Uğur Batı, **a.g.e**, Kadın Araştırmaları Dergisi, s.15

⁶¹ T.C Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, **a.g.e**, s.134-138

Ana akım medyanın haber metinlerinde kadın ve kadınlık durumunu farklı kadınlık durumlarını dışlayarak, adeta görmezden gelerek ikili bir temsil kurgusu içinde sunduğunu söyleyebiliriz. Kadınlar ya örnek-özverili anne-eş rolleri ya da fettan-kötü kadın rolleri içinde sıkıştırılmışlardır. Haber metinlerinde “Türk” kadına uygun ve örnek biçilen anne-eş rolleri birçok şekilde karşımıza çıkar.

Haber metinlerinde kadına yönelik her türlü şiddet eyleminin, sözlü şiddetten, dayığa, cinsel tacize ve tecavüze değin, yaygın olarak kadınların “müsait” oldukları, bir şekilde bu eyleme “olanak sağladıkları”, erkeği “kışkırttıkları” veya erkeğin “cinsel dürtülerini gemleyememesi” ve benzeri açıklamalar çerçevesinde sunulduğu gözlemlenmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken iki husus vardır: ilki, şiddet eyleminin hedefi olan kadınların bu eylemin gerçekleşmesine ne şekilde hazırladıklarına ilişkin haber söyleminde yapılan vurgudur.

Türkiye’deki kadınların yoğun biçimde en başta ev içinde olmak üzere şiddete maruz kalmaları yazım içeriğinde de uzantısını bulur. Haberlerde şiddete maruz kalanların öyküsü yazılırken bu kadınların kimliklerine, işlerine ve benzeri göndermeler yapmak yerine yine onların güzelliği, gençliği, eş ve anne olmaları, “kadersizliği” vurgulanır. Şiddete maruz kalma nedenleri zaman zaman ön plana çıkarılarak şiddet haklılaştırılır. Şiddet eyleminin aktörü erkek ve erkeğin içinde yetiştiği toplumun erkek egemen değerleri sorgulanmaz.⁶²

2.8.1. Gazetelerde Aile İçi Şiddet

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi’nde yapılan araştırmaya göre, medya şiddeti toplumsal bir sorun değil adli bir vaka olarak görmektedir. Haberlerin yüzde 87’sinde saldırganın değil kurbanın fotoğraflarına yer verilerek kurbanı ikinci bir darbe daha vurulmaktadır. Günlük satışı 300 binin üzerinde olan gazetelerde, 1 Eylül 2006 - 31 Ağustos 2007 tarihleri arasında yer alan ve mağdurlarını kadınların oluşturduğu aile içi şiddet konulu haberlerin analiz edildiği çalışmada, bin 400 haber incelenmiş. Araştırma sonuçlarına göre, gazeteler aile içi şiddet olaylarını toplumsal bir sorun olarak görmemektedir. Daha çok bireysel şiddetle ilişkili, polisiye vakalar olarak

⁶² Işıl Ruacan Silahtaroğlu, “**Medyada Kadın ve Eylem, Dayığa Hayır Kampanyası**”, Doktora Tezi, İstanbul, 2009, s.2-3-52

haberleştirilmektedir. Mağdurlarının kadın olduğu aile içi şiddet haberlerinin sadece yüzde 9.1'i birinci sayfada yer bulmaktadır. Aile içi şiddet haberi genellikle üçüncü sayfalarda yer almaktadır. Aile içi şiddetin önlenmesine yönelik politikalar üzerine kurulan haberlerin oranı ise sadece yüzde 5.9 olarak gerçekleşmektedir. Uluslararası kuruluşların aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet ve Türkiye'de kadının statüsünün yükseltilmesine yönelik çalışmalarına değinen haberlerin oranı yüzde 1,9 olarak ortaya çıkarken, aile içi şiddetin ekonomiyle, sağlıkla, eğitimle, sanat ve kültürle ilişkisini kuran haberler ise yok denecek kadar az sayıda yer almaktadır. Haberlerin, benzer olaylarla karşı karşıya kalan kadınların sorunlarının çözümü için bilgilendirici ve yol gösterici yönü bulunmazken, haberlerde şiddete karşı var olan düzenlemeler, başvurulabilecek telefon hatları ve sığınma evleri hakkında hiçbir bilgi yer almamaktadır.⁶³

2.9. Hürriyet Aile İçi Şiddete Son Kampanyası Ve Acil Yardım Hattı

Aile İçi Şiddete Son Kampanyası'nda başlangıç tarihi olan 2004 yılından itibaren, medya gücünü konuya ilişkin farkındalık yaratma çalışmalarına aktararak bir sivil toplum örgütü gibi çalışılmış ve “sürdürülebilir” projeler gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Bu projelerle, Türkiye'deki aile içi şiddet olgusunun daha fazla açığa çıkarılmasına, tartışılır hale getirilmesine, “aile içi bir mesele” değil, tersine toplumsal bir suç olduğu gerçeğinin yaygınlaştırılmasına katkı sağlanması amaçlanmıştır. Kampanya; aile içi şiddete karşı koruma ve önleme stratejileri için kurumları harekete geçiren güçlerden biri olmuştur.⁶⁴

Hürriyet Aile İçi Şiddete Son Kampanyası, 2004 yılında, araştırmaların Türkiye'deki ailelerin yüzde 34'ünde fiziksel, yüzde 53'ünde sözel şiddet yaşandığını ortaya koyduğu dönemde başlamıştır.1990'lardan önce daha çok “olağan” sayılan, üzerine gidilmeyen, istatistiklere bile girmeyen şiddetin çocuklar üzerindeki oranı ise yüzde 46'yı bulmaktaydı. Kadınların yüzde 45,8'i balayı döneminin sonunda, yüzde 1,3'ü ilk çocuklarına hamileyken, yüzde 9,9'u doğumdan sonra şiddete maruz

⁶³ <http://www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=43070>, Erişim Tarihi:22.05.2010

⁶⁴ Emel Armutçu, **a.g.e**, s.6

kalmaktaydı. Bu sonuçlar içerisinde en dikkat çekicisi ise şiddete uğrayanların yüzde 80'inin buna karşı yapacak bir şey olmadığını düşünmesidir.⁶⁵

Dicle Üniversitesi'nde yapılan ankete katılan 430 kişiden yüzde 37,4'ü namus cinayetini onayladığını söylemiş, yüzde 21,6'sı öldürme dışında, kulak kesme, burun kesme, saç kazıma gibi cezaların verilebileceğini ve bunların koca tarafından yapılması gerektiğini belirtmiştir. Bu ankete katılanların yüzde 22'si, töre cinayetlerinin asıl kurbanları olan kadınlardan oluşmaktadır.

Kampanyaya özel uzman bir ekip oluşturulmuş, İstanbul Valiliği, sivil toplum örgütleri, zamanla CNN Türk ve Star Tv'nin de desteğiyle çalışmalara başlanmıştır. Kampanyanın başladığı dönemde Türkiye'de genel olarak kadın hakları, özel olarak da aile içi şiddetle ilgili bir dizi yasa değişikliği yaşamaktaydı. Hürriyet'in bu alandaki yayımlarının, yasa değişikliklerinin gerçekleşmesinde önemli bir fayda sağladığı belirtilmektedir.

Yasaların değişmesine rağmen şiddete maruz kalanların haklarını öğrenmesi ve sorunlarını çözmesi için başvurabileceği bir destek merkezi bulunmamaktaydı. Gazetenin kampanya sürecinde yayımladığı, kitaplar, broşürler ve düzenlenen konferansların bildirileri bu amaç için kullanılmıştır. Bugün için de şiddete uğrayan kadınların büyük bölümü, ne tür haklara sahip olduklarını, hangi kurumsal mekanizmaları nasıl kullanabileceklerini bilmemektedir. Ancak gazetenin büyük kitlelere ulaşması uzun vadede bu anlamda bir gelişmenin sağlanmasına katkıda bulunacağını ortaya koymaktadır.

Hürriyet, aile içi şiddetin önlenmesine yönelik yasal haklar, çözüm önerileri ve örnek olaylara sayfalarında yer vererek, kampanya ortaklarıyla çözüm yolları aramaktadır. Gazete, şiddetin aile bireyleri üzerindeki yıkıcı ve kalıcı etkileri ortaya koyan, toplumun tüm kesimlerini bu şiddete son vermeye çağıran broşürler, kitaplar hazırlamıştır. Bunlardan ilki Ekim 2004'de yayınlanan "Aile İçi Şiddet Yanlışlar" kitabıdır.

⁶⁵ T.C Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, "Aile İçi Şiddetin Sebepleri ve Sonuçları", Ankara: Aile Araştırma Kurumu, Yayın No:46

Kampanyanın ilk ayağı olan, “Eğitim Otobüsleri”yle İstanbul’un çeşitli semtlerinde dolaşarak eğitimler vermiştir. Bu eğitimler daha sonra Türkiye’nin çeşitli kentlerinde yerel yönetimler ve il müdürlükleri işbirliğiyle salonlarda yapılmıştır. Eğitimlerde, şiddetin aile bireyleri üzerindeki etkileri, şiddete başvurmadan çatışmaları çözme yöntemleri, iyi ve güçlü eş-baba kavramı, kızgınlık kontrolü, şiddetle baş etme yolları, şiddete karşı yasalardaki haklar, özellikle Korunma Emri (4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun) gibi konular anlatılmış, bilgilendirme materyalleri dağıtılmıştır. Kampanya, Hürriyet’in Almanya bürosu aracılığıyla aynı tarihlerde Almanya’da da başlatılmıştır.⁶⁶

Kampanya, Aile İçi Şiddet konulu konferanslarının ilkinin 2005 Kasımı’nda İstanbul Teknik Üniversitesi’nde düzenlemiştir. Bu konferans, Aile İçi Şiddet konusunda Türkiye’de ilk kez, sivil toplum, medya ve Birleşmiş Milletler’i (BM) bir araya getirmiştir. BM Nüfus Fonu ve diğer kampanya ortaklarıyla birlikte gerçekleştirilen ilk konferansa dünyadan ve Türkiye’den kamu kuruluşu, yerel yönetim, özel sektör temsilcileri ve akademisyenler katılmıştır. Kampanyanın uluslararası konferanslarının ikincisi 2006 Kasımı’nda, “Medya ve Şiddet”i konu alan üçüncüsü ise 2007 yılının Aralık ayında Bahçeşehir Üniversitesi’nde düzenlenmiştir.⁶⁷

Konferanslarda, yayınlarda ve tüm platformlarda yapılan tartışmalar ve gazetenin haber merkezine her gün akan şiddet haberleri, Türkiye’de şiddet gören kadınların günün herhangi bir saatinde yardım isteyeceği bir başvuru noktası olmadığını ortaya koymaktadır. Hürriyet gazetesi, 15 Ekim 2007 tarihinde, bir yıllık AB Fonu’nun da desteği ve İstanbul Valiliği’nin işbirliğiyle Acil Yardım Hattı’nı kurmuştur.

Kampanya kapsamında o güne kadar, Hürriyet’in etkinliğini kullanarak aile içi şiddetle ilgili farkındalık yaratan etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Yayınlar, eğitimler, uluslararası konferanslar, reklam ve tanıtım kampanyaları, broşürler, filmler bu etkinlikler arasında yer almaktadır.

Hürriyet Gazetesi’nin kampanya dâhilinde yaptığı araştırmalar sonucunda; evde karısını, çocuğunu döven erkeklerin bunu hakkı saydığı; şiddete maruz kalan

⁶⁶ Emel Armutçu, **a.g.e**, s.7

⁶⁷ <http://dosyalar.hurriyet.com.tr/aileici/> (Erişim Tarihi, 23.05.2010)

bireyin, kendisine ait olmayan bir suçun utancını yaşadığı saptanmıştır. Şiddet gördüğü için karakola başvuran kişilerin ise şiddet gördüğü “yuva” yı yıkmaması için eve geri gönderildiği belirlenmiştir. Karakoldan eve geri gönderildiği için kocası tarafından öldürülen birçok kadın olmuştur. Güvenlik güçlerine başvurduktan sonra güvenli bir ortamda yaşamını sürdürebilen kadın sayısı ise oldukça azdır. Şiddet mağdurunun kendi ayakları üzerinde durması için her türlü psikolojik, hukuki, mesleki ve ekonomik desteği alabildiği yer olması gereken sığınma evlerinin yeterli sayıda olmaması bu alanda bir çok sorunu da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle istatistiklerde şiddet görenlerin yaklaşık yüzde 80’i şiddetten kurtulabileceği konusunda ümitsiz olduğunu görülmektedir.

Bu ihtiyaçlar doğrultusunda Hürriyet Aile İçi Şiddete Son Kampanyası çerçevesinde faaliyet gösteren Acil Yardım Hattı 17 Ekim 2007’de hizmet vermeye başlamıştır.

Acil yardım Hattı’na başvuran mağdurların yüzde 90,27’si kadın, saldırganların da yüzde yüze yakını erkek, yüzde 78’i kocadır. Şiddet görme yaş aralığı oldukça geniştir, 4 ile 90 yaş arasındadır. Yani şiddet her yerde olduğu kadar, her yaşta da uygulanmaktadır. Neredeyse herkes herkese şiddet uygulamaktadır. Bununla beraber şiddetten kurtulma kararlılığı gösterenlerin oranı yüzde 25 düzeyinde kalmaktadır.⁶⁸

Hattı şiddete tanık olan ikinci, üçüncü kişiler de oranları hiç azımsanmayacak şekilde aramaktadır. Bu oran yüzde 20’dir. Bu da Türkiye’de insanların artık “bu aile meselesidir, beni ilgilendirmez” demeyip şiddeti ihbar ettiklerini, aile içi şiddetin aslında toplumsal bir suç olduğu bilincinin giderek yayıldığını göstermektedir.

Rakamlar, şiddetle mücadele konusunda kurumlar arası işbirliğinin artmakta olduğuna da işaret etmektedir. Başlangıç için İstanbullu kadınlara hizmet vermeyi amaçlayan Acil Yardım Hattı, bugün Türkiye’deki 81 şehrin 76’sından aranmaktadır. Acil Yardım Hattı, başta Almanya olmak üzere Avrupa’nın pek çok ülkesinden, Amerika ve Avustralya’dan da telefon almaktadır.

⁶⁸ <http://www.doganholding.com.tr/kurumsal-sosyal-sorumluk/aile-ici-siddete-son.aspx> (Erişim Tarihi: 25.05.2010)

Tablo.1.Acil Yardım Hattı'nda Şiddet Türü Dağılımı (17 Ekim 2007- 30 Kasım 2009)

Arama Nedeni	Arama Sayısı	Yüzde(%)
Fiziksel şiddet	3454	42,7
Duygusal Şiddet	2394	29,6
Sosyal Şiddet	836	10,3
Ekonomik Şiddet	741	9,2
Cinsel Şiddet	242	3,0
Diğer	420	5,2

Kaynak: Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattı Verileri

Gelen aramalarda fiziksel şiddet en fazla öne çıkan şiddet türü gibi görülmektedir. Ancak bu yanıltıcı bir sonuçtur. Çünkü fiziksel şiddet söz konusu olduğunda diğer şiddet türlerinin biri ya da birkaçı da bu şiddete eşlik etmektedir. Şikâyetler, genellikle fiziksel şiddet yüzünden olmaktadır ve diğerleri şiddetten sayılmamakta ya da şiddet olarak fark edilmemektedir.

Kampanya sürecinin başlamasından bir yıl sonra, 25 Kasım Dünya Kadına Yönelik Şiddete Son Günü'nde, tüm geliri Acil Yardım Hattı'na bağışlanmak üzere, DMC ile birlikte bir albüm piyasaya sunulmuştur. Albümde bir araya gelen on üç sanatçının 8'i, üç ay sonra, Dünya Kadınlar Günü'nün kutlandığı 8 Mart haftasında yine Hürriyet Aile İçi Şiddete Son Kampanyası'nın düzenlediği Güldünya Konseri'nde de aile içi şiddetle ilgili mesajlarını da vermişlerdir. Konserin geliri Acil Yardım Hattı'na bağışlanmıştır.⁶⁹

⁶⁹ <http://www.aileicisiddeteson.com/content/default.aspx?m=5&cid=31> (Erişim Tarihi: 06.06.2010)

Hürriyet, iki yıldır düzenlediği Hürriyet Hakkımızdır/Tren Özgürlüktür Treni etkinlikleri kapsamında Türkiye'nin içinden demiryolu geçen tüm şehirlerinde aile içi şiddet ve aile içi şiddeti önlemek ve mağdurlara destek olmak için olması gereken kurumlar arası işbirliği konusunda eğitimler vermiştir.⁷⁰

Kampanya kararlarıyla birlikte, konunun sürekliliğini sağlamak üzere özel bir logo çalışması yapılmış ve sloganı belirlenmiştir. Logo ve sloganla birlikte basın ilanları ve televizyon reklamları yayınlanmıştır.

Kampanyanın ilk basamağında en önemli sosyal paydaş olan Hürriyet Gazetesi çalışanlarına brifing ve konuyla ilgili eğitim verilmiştir. Kampanyanın ilerleyen zamanlarında, gazetenin bine yakın çalışanı arasında, bir şiddet ölçüm anketi gerçekleştirilmiştir. Bu anket sonuçlarından yola çıkarak, gazetenin aile içi şiddetle mücadeleyi bir insan kaynakları politikası haline getirmesi kararlaştırılmıştır. Bu karar çalışanlara duyurulmuş ve şiddet gören çalışanlara destek olunmaya, şiddet uyguladığı tespit edilen çalışanlar hakkında ise işlem yapılmaya başlandı.

“Aile İçi Şiddet Yanlış İnanışlar”, “Gönüllü El Kitabı” yayınlanmış, “Gönüllü Eğitim Kiti” dağıtılmıştır. “Eşler Arası İlişkiler Destek Programı” uygulanmış, uluslar arası konferanslar düzenlenmiştir. Kampanya'nın ilerlemesiyle birlikte Türkiye'deki diğer yayın gruplarından gazeteci, yazar ve yöneticilerin de katıldığı bir Arama Konferansı yapılmıştır.

Aile içi şiddet içeren haberlerin doğru bir bakış ve dille yazılması için haber yazım kılavuzu yayınlanarak Doğan Grubu'na bağlı yayın organlarında çalışan gazetecilere dağıtılmıştır. Medya ve Şiddet konferansında yapılan konuşmalarda hazırlanan kitap yayınlanmıştır.

Türklerin yoğun olarak yaşadığı ülkelerden Almanya'da da kampanyanın tüm iletişim araçları kullanılmıştır. Üçer aylık tabloid gazeteler hazırlanıp Hürriyet ile Türkiye'ye dağıtılmıştır. Ayrıca Aile İçi Şiddete Son rozetleri hazırlanmıştır.

⁷⁰ Emel Armutçu, **a.g.e.**, s.8-9

2008 ve 2009 yıllarında, Hürriyet Hakkımızdır Treni ile yaklaşık 45 şehre “Aile İçi Şiddete Son” sloganıyla giydirilmiş vagonla gidilmiştir. Mardin’in Bilge Köyü’nde 44 kişinin ölümüyle sonuçlanan katliamdan sonra, Aile İçi Şiddete Son Kampanyası’nın işbirliği yaptığı uzman psikologlarla köye gidilmiş ve sağ kalan köy halkına yönelik psikolojik destek çalışmalarına destek olunmuştur. Bunların dışında gazete, televizyon, dergi ilanları, otobüs el tutacağı reklamları ve web sitesi hazırlanmıştır. Çeşitli şehirlerde Kurumlar Arası İşbirliği Ağı eğitimleri devam etmektedir. Kampanyanın sürdürülebilirliğini sağlayacak yıllık planlar yapılmaktadır.⁷¹

⁷¹ http://www.hurriyetkurumsal.com/tr/toplumsal_sorumluluk.asp (Erişim Tarihi: 26.05.2010)

3. HÜRRİYET GAZETESİ AİLE İÇİ ŞİDDET SON KAMPANYASI HABERLERİ

Aile içi şiddete maruz kalan birey; fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik açıdan zarar görmektedir. Aile içi şiddet tanımı sadece kadına yönelik şiddetle sınırlı kalmamaktadır. Şiddete; aile içerisinde yer alan çocuklar ve yaşlılar başta olmak üzere tüm bireyler maruz kalabilmektedir. Hürriyet Gazetesinin aile içi şiddete dikkat çekmek için başlattığı “Aile İçi Şiddete Son” kampanyasının devam ettiği 2005 ve 2009 yıllarında incelenen haberlerde genellikle kadına yönelik şiddet haberlerine rastlanmaktadır. Bu haberlere konu olan kadınların çocukları ile ilgili ayrıntılara yer verilse de başlı başına çocukların maruz kaldığı şiddetin altını çizen haber sayısı oldukça azdır. İncelenen haberlerin içerisinde kadının aile içerisinde sadece eşinin şiddetine maruz kalmadığı görülmektedir. Baba, kardeş, kayınpeder, kayınbirader gibi yakınlarda bu haberlerde şiddet uygulayan taraf olarak görülmektedir.

Bu bağlamda Hürriyet gazetesinde 2005 ve 2009 yıllarında yayınlanan aile içi şiddet haberleri incelenmiştir. 2005 yılında gazetede 42 aile içi şiddet haberi yayınlanmıştır. Bu haberlerin; dördü ikinci sayfada, diğer dördü üçüncü sayfada, beşi dördüncü, dördü beşinci sayfada, on biri altıncı sayfada, sekizi yedinci sayfada, biri on ikinci sayfada, biri yirmi ikinci sayfada, üçü yirmi üçüncü sayfada, biri de yirmi dördüncü sayfada yayınlanmıştır. Altı tane haber ise hem ilk sayfada hem de iç sayfalarda yayınlanmıştır.

Bu haberlerden on üç tanesi “Aile içi şiddete son” kampanyası dâhilinde düzenlenen konferanslar ve araştırmalar ile ilgilidir. Diğer haberler ise kadınların ya da çocukların aile içerisinde maruz kaldıkları şiddeti gösteren haberlerdir.

2009 yılında ise gazetede 48 aile içi şiddet haberine yer verilmiştir. Bu haberlerin; üç tanesi ikinci sayfada, 8 tanesi üçüncü sayfada, on iki tanesi dördüncü sayfada, on bir tanesi beşinci sayfada, üç tanesi altıncı sayfada, altı tanesi ise yedinci sayfada yayınlanmıştır. Hem ilk sayfa da hem iç sayfalarda yedi haber bulunmaktadır.

Tablo.2. 2005 Yılında Haberlerin Yayınlandığı Sayfalar

Yayınlandığı Sayfa	Haber Sayısı
1(iç sayfada devam)	6
2	2
3	4
4	5
5	4
6	11
7	8
12	1
22	1
23	3
24	1
Toplam	42

Kaynak: Hürriyet Gazetesi

Tablo.3. 2009 Yılında Haberlerin Yayınlandığı Sayfalar

Yayınlandığı Sayfa	Haber Sayısı
1(iç sayfada devam)	7
2	3
3	8
4	12
5	11
6	3
7	6
Toplam	48

Kaynak: Hürriyet Gazetesi

3.1.Fotoğraflarla şiddetin tanıklığı

Gazetede yayınlanan haberlerde mağdurun ve zanlının fotoğraflarına yer verilmektedir. 2005 yılı itibariyle Aile İçi Şiddete Son kampanyasının simgesi olan logo haberlerde yer almaya başlamıştır. Haberlerde çiftin düğün fotoğrafları ya da birlikte çekilmiş fotoğraflarının yanı sıra şiddete uğrayan kadın ya da çocukların fotoğrafları bulunmaktadır. Bu fotoğrafların şiddet sonrası çekilmiş fotoğraflar olması da dikkat çekmektedir.

Resim.1. Aile İçi Şiddet Son Kampanyası Logosu

10 Ağustos 2005 tarihli “Dövdü, bıçakladı pencereden attı” başlıklı ile aktarılan haberde; Orhan Akdoğan’ın eşi Remziye Akdoğan’ı bıçakladığı ardından da balkondan attığı belirtilmektedir. Haberde Remziye Akdoğan’ın hastane odasında vücudundaki darbe ve morlukların açıkça görüldüğü fotoğrafı ve gözaltına alınan eşi Orhan Akdoğan’ın da kanlı kıyafetleri ile görüldüğü fotoğraflarına yer verilmiştir.⁷²

15 Haziran 2005 tarihinde yayınlanan “Almanla birlikte diye kız kardeşini öldürdü” başlıklı haberde ağabeyi Ali Karabey tarafından öldürülen Gönül Karabey’in

⁷² Hürriyet, 10 Ağustos 2005, s.3

polis tarafından taşınan cenazesinin fotoğrafı ve ağabeyin fotoğrafı bulunmaktadır. Ayrıca haberin giriş bölümünde zanlı; “Muşlu Ali Karabey” olarak tanıtılmaktadır.⁷³

16 Haziran 2005 tarihli haberde eşi tarafından; cebinden 10 YTL aldığı için dövülen Elif Orman’ın bir gözünün morarmış ve kapanmış fotoğrafı yer almaktadır.⁷⁴

20 Temmuz 2005 tarihinde ikinci sayfada yer alan “ Önce oklava sonra sehpa ayağıyla dövdü” başlıklı haber; eski eşi Şuayip Yağcı tarafından oklava ve sehpa ayağı ile dövülen Şemsinur Adıgüzel’in morarmış kolu ve omzunun görüldüğü fotoğraf ile verilmiştir. Ayrıca çiftin düğün fotoğrafları da haberde yer almaktadır.⁷⁵

“Dövdü, dışarı attı sonra zorla kaçırdı” başlığı ile gazetenin yedinci sayfasında yayınlanan haberde bir aylık eşinin şiddetine maruz kalan, evini terk ettikten sonra ise kocasının belediye otobüsünden zorla kaçırdığı Beyza Kutun’un yaralandığı bacağını gösterdiği fotoğrafı ve çiftin olaydan bir ay önce düğünlerinde çekilen fotoğrafları bulunmaktadır.⁷⁶

4 Mayıs 2005 tarihinde “ Bu da aile içi işkence” başlığı ile yayınlanan haberde Diyarbakır’da 15 yaşındaki R.G’nin 12 yaşından kendisine tecavüz eden şahısla imam nikâhıyla evlendirilmesinin ardından eşinin ailesi tarafından çok gezdiği gerekçesiyle burnunun kesildiği aktarılmaktadır. Haberin ilk sayfada verilen girişinin ardından beşinci sayfada ayrıntılarıyla incelenmiştir. Şiddete maruz kalan şahsın 18 yaşından küçük olması nedeniyle ismi sadece baş harfleri ile verilmiştir. Ayrıca kullanılan fotoğrafta da şahsın yüzü gizlenmektedir. Ertesi gün aynı haberin devamı niteliğinde olayı ve sonraki süreci anlatan bir haber yayınlanmıştır. Bu haberde tarafların ifadelerine yer verilirken şiddet eylemini gerçekleştiren kişilerin daha önce çıkarıldıkları mahkemece serbest bırakılmasının ardından tekrar tutuklandıkları vurgulanmaktadır.⁷⁷

15 Ocak 2009 tarihli haberde; Van’ın Başkale İlçesinde uğradığı tecavüzün ardından hamile kalan ve doğum yaptıktan sonra 21 Ekim 2006’da "aile meclisi"

⁷³ Hürriyet, 15 Haziran 2005, s.6

⁷⁴ Hürriyet, 16 Haziran 2005, s.6

⁷⁵ Hürriyet, 20 Temmuz 2005, s.2

⁷⁶ Hürriyet, 20 Ağustos 2005, s.7

⁷⁷ Hürriyet, 04 Mayıs 2005, s.1-5

kararıyla ağabeyi Kemal Erdaş tarafından öldürülen 16 yaşındaki Naile Erdaş'ın cinayeti ile ilgili davanın karara bağlandığını aktaran haberde, Naile Erdaş'ın küçük bir fotoğrafının yanı sıra cinayet sonrası fotoğrafı yer almaktadır.⁷⁸

17 Mayıs 2009 tarihinde ele alınan haberde ise “Aile kararıyla işlenmiş cinayet” başlıklı haberde aile meclisinin kararıyla 23 yaşındaki Y.A kocası tarafından bıçaklandıktan sonra burnu ve kulakları kesilerek boş bir araziye atılmıştır. Yoldan geçenlerin tesadüf eseri gördüğü kadın hastaneye kaldırılarak tedavi altına alınmıştır. Haberde kullanılan fotoğrafta Y.A; sedyede, üzeri kanlı ve yüzü sargılı bir şekilde görülmektedir.⁷⁹

31 Temmuz ve 10 Haziran tarihlerinde yayınlanan Nahide Opur'un Türkiye'ye yönelik Avrupa insan Hakları Mahkemesine açtığı dava ile ilgili haberde, Nahide Opur'un uğradığı şiddet sonrası çekilmiş fotoğrafları yayınlanmıştır.⁸⁰

14 Haziran 2009 tarihinde ilk sayfada yayınlanan haber, “Bir Güldünya olayı daha” başlığıyla verilmektedir. Siirt'te yerel radyoda DJ'lik yapan erkek arkadaşının yanına giden 17 yaşındaki N.E, radyoyu basan babası ve ağabeylerinden kaçmak için kendini altıncı kattan atmış ve ölmemiştir. Genç kız daha sonra sedyede beş yerinden bıçaklanmıştır. Manşetten verilen haberin ayrıntısı ise beşinci sayfada yer almaktadır. Bu sayfada mağdur N.E'nin sedyedeki fotoğrafları kullanılmıştır.⁸¹

“Kızların yüzde 33”ü çocuk gelin oluyor” başlığı ile 21 Haziran 2009 tarihinde yayınlanan haberde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki çocuk gelinleri araştırmak için kurulan alt komisyonun raporuna ait bilgilere yer verilmektedir. Haberde görsel olarak gelinlik giymiş ve elleri belindeki kırmızı kurdele ile bağlanmış bir kız fotoğrafı kullanılmaktadır.⁸²

⁷⁸ Hürriyet, 15 Ocak 2009, s.5

⁷⁹ Hürriyet, 17 Mayıs 2009, s.4

⁸⁰ Hürriyet, 10 Haziran 2009-31 Temmuz 2009, s.1-5

⁸¹ Hürriyet, 14 Haziran 2009, s.1-5

⁸² Hürriyet, 21 Haziran 2009, s.4

Resim.2. Gazetede Çocuk Gelinlerle İlgili Kullanılan Fotoğraf

Bununla birlikte gazetede yayınlanan aile içi şiddet araştırmaları ve konferans duyurularının birçoğunda; 27 Şubat 2004 tarihinde kardeşlerinin “töre” gerekçesiyle öldürdüğü Güldünya Tören’in gelinlikli fotoğrafı ya da bebeği ile çekilen fotoğrafı kullanılmaktadır.

3.2.Şiddet Mağduru Çocuklar

23 Temmuz 2005 tarihinde yirmi üçüncü sayfada yer alan haberde ise diğer haberlerden farklı bir haber dikkat çekmektedir. Genellikle kadının uğradığı şiddetin verildiği haberlerden farklı olarak 6 yaşındaki bir kız çocuğunun annesinin şiddetine maruz kalması duyurulmaktadır. Haberde; 6 yaşındaki İ.Ö’nün annesi tarafından dövülmesinin ardından komşularından yardım istemesi üzerine polise intikal eden olayda anne A.Ö’nün gözaltına alındığı belirtilmektedir. Küçük çocuğun vücudundaki morluklar ve sigara izlerinin görüldüğü fotoğrafta çocuğun gözleri mozaiklenerek gizlenmiştir. Çocuğun fotoğrafının altında ise anne A.Ö’nün fotoğrafı kimliği gizlenmeden yayınlanmıştır. Haberde çocuğun isminin gizlenmesi ve fotoğrafın mozaiklenmesi çocuğun ilerideki yaşamı açısından önem taşımaktadır. Ancak haberin

girişinde; ailenin İzmir'in Konak ilçesi Basın Sitesi, 52/17'inci sokakta ikamet ettiğinin açıklanmaktadır. Haber açısından önem taşımasına rağmen bu ayrıntının aktarılması dikkat çekmektedir.⁸³

30 Mayıs 2005 tarihinde “Öz annelerde çocuklarını dövüyor, bunun nesi haber” başlığıyla dördüncü sayfada yer alan haberde; yaşları 6,8 ve 10 olan üç kardeşin üvey annelerinin şiddetine uğradığı ve polisin gelen ihbar sonucunda üvey anneyi gözaltına aldığı aktarılmaktadır. Haberde üç çocuğun fotoğrafında yüzleri gizlenmiş ancak çocukların oturdukları semt, soyadları, isimleri ve yaşları açıkça belirtilmiştir. Şiddete uğrayıp mağdur durumda da olsalar çocuklarının adının böyle bir haberde geçmesi gereksiz bir ayrıntı olarak göze çarpmaktadır.⁸⁴

Gazete, “Ya evlerdeki işkence” başlığı ile 28 Ekim 2005 tarihinde Malatya'daki çocuk yuvasında çocukların uğradığı şiddeti ilk sayfadan okuyuculara duyurmuştur. Yirmi ikinci sayfada ayrıntılı olarak ele alınan haberde Malatya Çocuk Esirgeme Kurumunda çocukların şiddete maruz kaldığını ortaya koyan görüntüler sonrasında hükümet yetkilileri ve çeşitli uzman görüşlerine yer verilmektedir. Haberde bu görüşlerin yanı sıra istatistiklere ve araştırmalara da yer verilmektedir. Ayrıca haberde; her yüz çocuktan 46'sının fiziksel şiddete maruz kaldığı, 1-4 yaş arasında ölen her yüz çocuktan 3'ünün de şiddet kurbanı olduğu bilgisi verilmektedir.⁸⁵

Ailesinin halasının oğlu ile evlenmesini istediği N.E, erkek arkadaşını ziyaret ettiği işyerinin ağabeyi ve babası tarafından basılması sonucunda altıncı kattan atlayıp ağır yaralanmasının ardından hastanede sedyede beş yerinden bıçaklanmıştır. N.E, 18 yaşından küçük olduğu için haberde adı ve kimliği gizlenmektedir. Ancak olayın takip ettiği günde N.E'nin ismi haberin içinde amcasın ifadesinde yer almaktadır.⁸⁶

“Koca dayağından kaçtı kardeşlerinden kaçamadı” başlığı ile 4 Ağustos 2009 tarihinde yayınlanan haberde eşinden bir süre önce boşanıp baba evine yerleşen Münevver Kartal'ın kardeşleri tarafında uğradığı şiddet aktarılmaktadır. Haberde;

⁸³ Hürriyet, 23 Temmuz 2005, s.23

⁸⁴ Hürriyet, 30 Mayıs 2005, s.4

⁸⁵ Hürriyet, 28 Ekim 2005, s.1-22

⁸⁶ Hürriyet, 16 Haziran 2009, s.5

ailenin yaşadığı evin adres bilgileri ve Münevver Kartal'ın 10 yaşındaki oğlunun ismi, yaşı ve fotoğrafına yer verilmektedir.⁸⁷

3.3. Şiddetin Erkek Mağdurları

5 Mart 2009 tarihinde yayınlanan haberde aile içi şiddetin farklı bir boyutu aktarılmaktadır. Bu sefer aile içerisinde şiddete maruz kalan bir kadın değil erkektir. Ailesine şiddet uyguladığı gerekçesiyle ev hanımı N.D'ye "Aynı çatı altında yaşayan aile bireylerine şiddet ve korkuya yönelik eylemde bulunamaması" için eve ve eşinin iş yerine altı ay uzaklaştırma cezası verildiği belirtilmektedir. Haberde; mağdur eş C.D eş N.D'nin alkol bağımlısı olduğunu, ilk eşinden olan 4 kızına şiddet uyguladığını ileri sürerek, İzmir 10. Aile Mahkemesine, eşinin evden uzaklaştırılması talebiyle başvurduğu söylenmektedir.⁸⁸

31 Mayıs 2009 tarihli haberde ise dayaa maruz kalan kişi kızını korumaya çalışan bir baba olarak karşımıza çıkmaktadır. Kızı Özlem Güney'in eşi Muhsin Güney tarafından silahla yaralanmasının ardından baba Selahattin Kahraman kızını evine aldı. Muhsin Güney'in özür dilemesi ile barışan çiftin arası bozulunca Özlem Güney tekrar baba evine dönmüştür. Bu duruma öfkelenen koca Muhsin güney ise kayınpederinin evine gidip Selahattin Kahraman'ı silahla yaralamıştır. Kocasının kendisinin üçüncü kez yaralamasından çekindiğini belirten Özlem Güney ise tedirginliğini dile getirmektedir. Bu haberi diğerlerinden farklı olmasını sağlayan özelliği ise damadın hem eşini hem de kayınpederini şiddete maruz bırakmasıdır.⁸⁹

3.4. Haber Dili

Hedef kitleye aktarılan haberlerin hangi dil ve üslupla ulaştırıldığı büyük önem taşımaktadır. Gazetecinin olayları aktarırken kamuoyuna olan sorumluluğunu unutmaması gerekmektedir. Şiddet haberlerinde sıklıkla karşımıza çıkan zanlının yaptığı eylemi meşrulaştıran; cinnet geçiren koca, çılgın aşık, gözü dönen sevgili gibi tanımlamalar okuyucunun gözünde zanlının işlediği suçun üzerini örtmektedir.

⁸⁷ Hürriyet, 04 Ağustos 2009, s.4

⁸⁸ Hürriyet, 05 Mart 2009, s.5

⁸⁹ Hürriyet, 31 Mayıs 2009, s.5

Bu ifadelerden daha farklı olanları yazgı ve kader sözcükleridir. Şiddete uğramanın bir kadının yazgısı olduğunu ifade eden sözcükler şiddeti olağanlaştırmaktadır. 14 Haziran 2009 tarihinde Hürriyet gazetesinin manşetinden duyurulan “Bir Güldünya olayı daha” başlıklı haberde Siirt’te erkek arkadaşını ziyarete giden N.E’nin bu durumu öğrenen ailesinin iş yerini basması ardından korkup altınca kattan atlayan genç kızın yaralı olarak kaldırıldığı hastanede ailesi tarafından öldürülmek istenmesi aile içi şiddetin simgesi haline gelen Güldünya Tören’in cinayetine benzetilmiştir. Haberde yer alan “Daha önce aynı nedenlerden öldürülen Güldünya ile aynı yazgıyı paylaşan N.E hastanede yaşam savaşı veriyor” ifadesi bu durumu ortaya koymaktadır.⁹⁰

Bununla birlikte 2005 yılının Şubat ayında öldürülen Hatun Sürücü’nün “Töre cinayetine bu fotoğraf neden olmuş” başlıklı haberde Hatun Sürücü’nün öldürülmesine neden olarak gösteren gazete zanlının ifadesine geniş bir şekilde yer ayırmaktadır. İfadeyi aktaran gazete Hatun Sürücü’nün ailesi tarafından söylenen; geleneklerine pek dikkat etmeyen, özgür yaşam tarzı, çok sayıda erkekle yaptığı arkadaşlıklar nedeniyle aile gururunu incittiği ifadeleri tırnak içinde belirtilmiştir. Haberde zanlıların sözleri tamamen aktarıldığında ve fotoğraflar ile sunulduğunda zanlıları doğrulamaya yönelik bir kanı oluşmaktadır. Haberin başında yer alan “dava ile tüm ayrıntıları açıklıyoruz” iddiası ise eksik bir tanımlamadır çünkü haberde sadece Hatun Sürücü’nün kardeşlerinin ifadeleri ve hayatları ile ilgili ayrıntılar aktarılmaktadır.⁹¹

Artan şiddet olaylarında medyanın haberlerinde kullandığı dile daha fazla dikkat etmesi gerekmektedir.

Hürriyet gazetesinin aile içi şiddet haberleriyle öne çıkan muhabiri Emel Armutçu, haber dilindeki hataların şiddet uygulayan kişiyi toplum gözünde aklayabileceğinin altını çizmektedir. Toplu şekilde işlenen cinayetlerin cinnet olarak adlandırılmasının tehlikeli olduğunu belirten Armutçu, “Cinnet kelimesi, ‘vahşi cinayet’i bir tül gibi örtüyor, vahşiliğinin etkisini azaltıyor. “Adam delirmiş, ne

⁹⁰ Hürriyet, 14.06.2009, s.1

⁹¹ Hürriyet, 06.06.2005, s.6

yapsın” diyor başlık, katille empati kuruyor, daha haberi okumadan, okura da bunu yaptırıyor. Katil baştan, yarı yarıya suçsuz ilan ediliyor” görüşünü savunmaktadır. Bu şartlar altında istatistiklere göre her 10 kadından 4’ünün şiddete uğradığı Türkiye’de, onlara şiddet uygulayan ortalama her on erkekten dördünün akli dengesinin yerinde olmaması gerekmektedir. Oysa bu suçları işleyenlerin çoğu normal insanlardır. Anormallikleri ise gösterdikleri şiddeti kendilerine hak olarak görmeleridir. Ama bu anormallik, pek çok toplumda olduğu gibi, Türkiye’de de “normal” bir davranış olarak kabul görmektedir. “Benim karım istediğimi yaparım”, “Kız benim değil mi istediğimle evlendiririm” türünden düşünceler, kadının “ona ait olmadığı” durumlarda ise “ya benim olursun, ya kara toprağın” şekline bürünmektedir. Bu tam bir güç, iktidar, kaba kuvvet ideolojisidir. Medya, bu tür şiddet uygulamalarını “çılgın aşık” davranışı gibi yansıttınca, haberin önemini hafifletmektedir ve şiddeti normalleştirmektedir.⁹²

3.5. Bilgilendirme Haberleri

Aile içi şiddetle mücadelede en büyük sorunların başında bireylerin haklarını bilmemesi gelmektedir. Şiddete maruz kalan kişilerin yasal haklarının farkında olmaması, şiddetin yaptırımını yüksek cezalarının olduğu bilincinin oluşmaması aile içi şiddet sorununu içinden çıkılmaz bir hale getirmektedir.

Toplumu aile içi şiddete karşı bilinçlendirmeye yönelik gazetenin başlattığı “Aile içi şiddete son” kampanyası kapsamında düzenlenen konferansların bilgileri gazetede yer almaktadır. Kampanyanın ilk ayağını oluşturan gezici eğitim otobüsü projesinin tamamlanmasının ardından 12 Mayıs 2005 tarihinde kampanyanın ikinci ayağını oluşturan “8 bin kişilik gönüllü ordusu” arandığı gazetenin yirmi üçüncü sayfasından duyurulmuştur.⁹³

⁹² Haber Analizi, <http://www.aileicisiddeteson.com/content/default.aspx?m=3&cid=25>

⁹³ Hürriyet, 12 Mayıs 2005, s.23

27 Mayıs 2005 tarihinde dördüncü sayfada “Aile İçi Şiddete Son’a her meslekten gönüllü yağdı” başlığı ile verilen haberde kampanyaya destek vermek isteyenlerin büyük bir talebi olduğu aktarılmaktadır.⁹⁴

11 Kasım 2005 tarihinde düzenlenen konferansın ayrıntılarına 12 Kasım’da gazetenin altıncı sayfasında yayınlanan haberde yer verilmiştir. Haberde; hükümete önümüzdeki on yılı “aile içi şiddete son on yılı” ilan etmesi ve bu konuda girişimlerde bulunması ve aile içi şiddete sıfır hoşgörüsüyle bakılması gerektiği çağrısında bulunulmuştur. Ayrıca haberde; Kanada’da kurulan bugün 47 ülkede sürdürülen ve erkeklerle erkek çocukların şiddete karşı eğitilmesini amaçlayan “Beyaz Kurdele Kampanyası”nın temsilcilerinin açıklamalarına da yer verilmektedir.⁹⁵

“Aile içi şiddete karşı erkek hareketi başlasın” başlığı ile 13 Kasım 2005 tarihinde gazetenin ikinci sayfasında yer alan haberde aile içi şiddet ile mücadele erkeklerin de bu mücadele içerisinde yer alması gerektiğinin altı çizilmektedir. Toplantıda, Almanya ve İngiltere gibi Avrupa ülkelerinin temsilcilerinin açıklamalarına yer verilerek aile içi şiddetin dünya genelinde önemli bir sorun olduğu belirtilmektedir.⁹⁶

Hürriyet gazetesinin projeleri arasında yer alan gezici eğitim otobüsünün Kadıköy Yenisahra semtinde verdiği eğitimi 13 Mayıs’ta okuyucularına, “Roman vatandaşlar bu otobüsü sevdi” başlığı ile duyurmuştur. Haberde; katılımcılara eğitim veren Psikologun aktardığı bilgilere ve halkın verdiği tepkilere de yer verilmektedir.⁹⁷

Ekim 2004’te Türkiye’de başlatılan “Aile İçi Şiddete Son Kampanyası” 2005 yılının mayıs ayında da Almanya’da başlamıştır. 24 Mayıs tarihinde Frankfurt’taki tanıtım toplantısına gazetenin yedinci sayfasında oldukça geniş bir yer ayrılmıştır. Haberde; tanıtımda yapılan konuşmalardan bilgiler ve kampanya ile ilgili görüşler aktarılmaktadır.⁹⁸

⁹⁴ Hürriyet, 27 Mayıs 2005, s.4

⁹⁵ Hürriyet, 12 Kasım 2005, s.6

⁹⁶ Hürriyet, 13 Kasım 2005, s.2

⁹⁷ Hürriyet, 13 Mayıs 2005, s.6

⁹⁸ Hürriyet, 24 Mayıs 2005, s.7

16 Temmuz 2005 tarihinde Hürriyet gazetesinin Almanya’da da başlattığı “Aile içi şiddete son” kampanyasını Münih Belediye Meclisi’nin desteklemesi için verilen önerge okuyuculara aktarılmaktadır.⁹⁹

“Aile içi şiddet kanser ve trafikten daha kötü” başlıklı haberde uzman görüşüne yer verilerek aile içi şiddetin bireylere verdiği zararın altı çizilmektedir. Haberde, Aile içi şiddetin, kadınlarda ölüm ve sakatlık nedenleri arasında kanser ve trafik kazalarından önce geldiği belirtilmektedir.¹⁰⁰

“Her altı kadından biri aile içi şiddete maruz kalıyor” başlığı ile duyurulan haberde; Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından yapılan araştırma sonucu açıklanmaktadır. Araştırmaya sonuçlarına göre dünyada ortalama her altı kadından biri aile içi şiddete maruz kaldığı belirtilmektedir. Haberde ayrıca araştırmanın diğer sonuçları yer almaktadır. Bu haberde Aile İçi Şiddete Son logosunun yanı sıra Dünya Sağlık Örgütü’nün logosuna yer verilmektedir.¹⁰¹

“Aile içi şiddet tüm kadınların ortak sorunu” başlıklı haber 12 Şubat 2009 tarihinde gazetenin toplum sayfasında yer almıştır. Haberde, Devlet Bakanı Nimet Çubukçu’nun, Türkiye’de evli kadınların yüzde 39’unun şiddet gördüğü ve belediyeler tarafından sığınma evlerinin açılmasına hız verildiği açıklamalar aktarılmaktadır. Ayrıca, “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet” araştırmasının sonuçları da okuyucuya sunulmuştur.

Düzenlenen konferansları ya da bilgi veren raporlara ek olarak kadın sorunlarının ele alındığı festival ve etkinliklerde duyurulmaktadır. İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı’nın düzenlediği İstanbul Film festivalinde yer alan ve aile içi şiddetin önemli bir parçası olarak tanımlanan kumalık sorunun ele alındığı belgesellerin tanıtımı 30 Mart 2009 tarihli gazetede almaktadır.¹⁰²

Gazete, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin, eski kocasından şiddet gören Nahide Opuz’un başvurusunu, “devlet tarafından korunmadığı” gerekçesiyle haklı

⁹⁹ Hürriyet, 16 Temmuz 2005, s.7

¹⁰⁰ Hürriyet, 17 Kasım 2005, s.6

¹⁰¹ Hürriyet, 25 Kasım 2005, s.24

¹⁰² Hürriyet, 30 Mart 2009, s.5

bularak Türkiye’yi 36 bin 500 Euro tazminata mahkûm ettiği haberini ilk sayfadan okuyucularına duyurmuştur. Haberde süreçle ilgili bilgi veren gazete, haberin ayrıntılarını beşinci sayfada vermektedir. Aile içi şiddet ile ilgili emsal teşkil eden bir dava olması sebebiyle bu davanın önemine dikkat çekilmektedir.¹⁰³

11 Haziran 2009 tarihinde “Zoraki evliliğe direnince dövülerek öldürüldü” başlığı ile yayınlanan haberde bir gün önce yayınlanan Nahide Opuz davasında Türkiye’yi mahkûm eden Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin kararıyla bağlantı kurulmaktadır. Olay, “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Türkiye’yi daha çok mahkûm eder” üst başlığıyla aktarılmaktadır.¹⁰⁴

14 Haziran tarihinde ise Adalet Bakanı Sadullah Ergin’in Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin Türkiye’yi aile içi şiddet davasında mahkûm etmesinden sonra Norveç’te aile içi şiddet konulu bir toplantıya katılacağı duyurulmaktadır. Ergin açıklamasında Nahide Opuz’un yaşadıklarının incelenmesi durumunda ortaya vahim bir tablo çıkıyor açıklamasını yapmıştır.¹⁰⁵

“Kadın hâkimden Kadıncı’ya ceza” başlığıyla verilen haberde; Annesinin evine gittiği gerekçesiyle eşini döven Mustafa Kadıncı’ya verilen ilginç bir ceza verildiği duyurulmaktadır. Cezaya göre Mustafa Kadıncı, kendi imkânlarıyla bastırdığı bin adet el ilanını kamu kurumlarında ve sokaklarda dağıtmıştır. El ilanında, ‘Eşime vurduğum için eşimden ve tüm Araç halkından özür diliyorum’ ifadesi yer almaktadır. Ayrıca Kadıncı’nın eşine şiddet uygulayıp uygulamadığı konusunda beş yıl süreyle denetim altında tutulmasına kara vermiştir. Haber ilk sayfada manşetten verilirken yedinci sayfada da haberin ayrıntılarına yer verilmiştir.¹⁰⁶

17 Haziran 2009 tarihinde yayınlanan haber; Yargıtay 7’nci Ceza Dairesi’nin, şiddete uğrayan nikâhsız kadının, Ailenin Korunması’na ilişkin yasa kapsamında korunmasını öngören ilk örnek kararına, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itiraz etmesini konu edinmektedir. Başsavcılığın kararın “Kanun sadece resmi nikâhlı aileyi

¹⁰³ Hürriyet, 10 Haziran 2009, s.1-5

¹⁰⁴ Hürriyet, 11 Haziran 2009, s.6

¹⁰⁵ Hürriyet, 14 Haziran 2009, s.5

¹⁰⁶ Hürriyet, 15 Haziran 2009, s.1-7

kapsar” iddiasıyla bozulmasını istediği aktarılan haberde kararın aile tanımı dışında kalan nikâhsız kadınlar için içtihat oluşturacağını altı çizilmektedir.¹⁰⁷

“Aile içi şiddette Avrupa daha kötü” başlığıyla verilen haberde; “Başmüzakereci Egemen Bağış, Türkiye’nin aile içi şiddet olayları konusunda pek çok Avrupa ülkesinden daha iyi durumda olduğunu iddia etti ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından verilen cezayı eleştirdi. Bağış, bunları söylerken Samsun’da bir koca, kaynar suyla karısını yakıtı” ifadesi kullanılmaktadır. Egemen Bağış’ın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin şiddete maruz kalan Nahide Opuz ile ilgili kararını eleştirirken gazete, Samsun’da bir kadının daha şiddete uğradığını aynı sayfanı başka bir köşesinde aktararak Egemen Bağış’ın tezini çürütmektedir.¹⁰⁸

“Kızların yüzde 33’ü çocuk gelin oluyor” başlıklı haberde Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin ‘çocuk gelinleri’ araştırmak için başvurduğu komisyonun açıkladığı verileri aktarılmaktadır. Haberde; okuryazarlık oranının düştükçe, çocuk gelin sayısında artışın gözlemlendiğinin altı çizilmektedir. 2006’da yaş grubuna göre evlenme istatistikleri incelendiğinde, toplam evlenen erkek nüfus içerisinde 16-19 yaş grubunu oluşturanlar yüzde 2.9 iken, bu oran kızlarda yüzde 25’e çıktığı, 2007’de 16-19 yaş aralığında evlenen 182 bin 402 kişiden 164 bin 87’sini kız çocuklarının oluşturduğu, çocuk yaşta evlilik oranı yüzde 30’lar civarında ve her üç evlilikten biri erken yaş evliliği olduğu belirtilmektedir. Ayrıca raporda yer alan erken ve zorla evlilik nedenleri de okuyucunun bilgisine sunulmaktadır. Bu haberin hemen ardından da Artvin’de bir aile içi şiddet davasında verilen karar okuyuculara aktarılmaktadır. Haberde; Osman D’nin hakkında, kiralık ev tutma konusunda tartıştığı eşi A.D’yi "kasten yaraladığı ve silahla tehdit ettiği" gerekçesiyle Yusufeli Asliye Ceza Mahkemesi’nde dava açıldığı mahkeme heyetinin, yargılama sonunda Osman D.’ye 3 ay 22 gün hapis cezası verdiği aktarılmaktadır. Cezanın daha sonra heyet tarafından, denetimli serbestlik uygulaması kapsamında kamu hizmetinde 3 ay 22 gün süreyle temizlik yapma cezasına çevirdiği aktarılan haberde, Osman D.’nin, Yusufeli Kaymakamlığı bünyesindeki Yarbaşı Köyü

107 Hürriyet, 17 Haziran 2009, s.4

108 Hürriyet, 19 Haziran 2009, s.7

Muhtarlığı emrinde köydeki çeşitli temizlik hizmetleri ile yapım onarım işlerinde günde 8 saat süreyle çalışarak cezasını çektiği belirtilmektedir.¹⁰⁹

5 Aralık 2009 tarihinde altıncı sayfada yayınlanan haberde ise çocuk gelinler ile ilgili raporun sonuçlandığı bilgisi verilmektedir. “Çocuk gelinler raporu sıra icraatta” başlığıyla verilen haberde rapor ile ilgili; erken evliliklerin önlenmesi için zorunlu eğitimin 13 yıla çıkarılması, ‘Hz. Ayşe 17 yaşında evlendi’ diye hutbe ve vaazların verilmesi, resmi nikâhsız dini nikâh kıyan imama ceza uygulanması gibi detaylara yer verilmektedir.¹¹⁰

1 Temmuz 2009 tarihinde yayınlanan “Koskoca İstanbul’da sığınacak yer yok” başlığıyla verilen haberde; mağdur S.C ve F.H’nin aile içinde gördükleri şiddet sonrasında polise başvurdıkları ancak sığınma evlerinde yer olmadığı için Hürriyet acil yardım hattına danışıldığı belirtilmektedir. İki olaya yer veren haberde, “Durumu acil olan kadınları yerleştirecek yer bulmak güçleşti. Hat iki yıl önce açıldığında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’nun (SHÇEK) 2, Kadıköy Belediyesi’nin 2 sığınma evi vardı, birkaç belediyenin ve Mor Çatı’nın sığınma evleri bulunuyordu. Geceleri ve hafta sonları geçici bir istasyon acil vakalara hizmet veriyordu. Bugün Kadıköy’ün bir sığınma evi kaldı ki, kapasitesi yarı yarıya azaltıldı, zaten ilçe dışından gelenleri kabul etmiyor. SHÇEK’in bir sığınma evi tadilatla. Mor Çatı Şişli Belediyesi’nden söz verilen mali yardımı düzenli alamadığı için kapasitesini 10’la sınırladı. Geçici istasyon güvenlik gerekçesiyle kapatıldı. Emniyet güçleri kadınları güvenli otellere yerleştirme çözümünü pek işletmiyor. Çünkü Sosyal Yardımlaşma Vakfı bu paraları ödemiyor ya da geciktiriyor” bilgisini vererek İstanbul’daki kadın sığınma evlerinin yetersizliğine dikkat çekmektedir.¹¹¹

7 Eylül 2009 tarihinde yedinci sayfada yer alan “Dünyada yüz milyon kayıp kadın var” başlıklı haberde New York Times Magazine dergisinde kadın hakları özel

109 Hürriyet, 21 Haziran 2009, s.4

110 Hürriyet, 5 Aralık 2009,s.6

111 Hürriyet,1 Temmuz 2009, s.5

sayısında yayınlanan Birleşmiş Milletler aracılığıyla derlenen bilgilere ve Hillary Clinton'un sözlerine yer verilmektedir.¹¹²

30 Ağustos 2009 tarihinde yayınlanan haberde, Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı Selma Kavaf'ın şiddete uğradıktan sonra karakoldan eve gönderilen kadınların tekrar şiddete uğramalarını önlemek için kadınların karakollardan ilgili kurumlara yönlendirilmesini sağlayacaklarını belirten bir açıklamasına yer verilmektedir.¹¹³

“Şiddet mağdurlarına maddi ve manevi destek” başlığıyla aktarılan haberde; Devletin, fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddete maruz kalan başta kadın ve çocuklar olmak üzere mağdura 2 bin 250 ila 26 bin lira arasında nakdi yardımda bulunacağı ve devletin yaptığı yardımı suç failine örneğin kadının eşine ödeteceğinin bilgisi verilmektedir.¹¹⁴

“Her 10 kadından biri hamileyken dayak yiyor” başlığı ile verilen haber “Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Dayanışma Günü”nde kadınlarla ilgili çarpıcı bilgilere yer vermektedir. Haberde Kadına Karşı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) tarafından yaptırılan ‘Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet Araştırması’ndan bilgiler verilmektedir. Verilen bilgilere göre; her on kadından biri hamile iken şiddete maruz kalmaktadır. Eşi veya sevgilisinin şiddetine maruz kalan her üç kadından biri ise intihara teşebbüs etmektedir. Türkiye’de fiziksel ve cinsel şiddet gören kadın oranının yüzde 42 olduğunu ortaya koymaktadır. Şiddete uğrayan evlenmiş her dört kadından biri, yaşadığı şiddet sonucunda yaralanmaktadır. Eşi veya birlikte olduğu kişi tarafından fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalan her üç kadından biri, yaşamına son vermeyi denemektedir. Evli ya da bekâr her beş kadından biri, kendi aileleri, eşlerinin aileleri, akrabaları, okuldan veya işyerinden kişiler tarafından fiziksel şiddete uğramaktadır. Ayrıca haberde hamileyken şiddete uğrayan bir kadının

112 Hürriyet, 07 Eylül 2009, s.7

113 Hürriyet, 30 Ağustos 2009, s.4

114 Hürriyet, 17 Ekim 2009, s.7

yaşadıklarını anlattığı bir bölüm ve dünyadan aile içi şiddet ile ilgili bilgilerin verildiği bir bölüm bulunmaktadır.¹¹⁵

Gazetenin aile içi şiddet konusunda yaptığı çalışmalardan biri olan “Aile içi şiddet acil yardım hattı” ile ilgili bilgilere 25 Kasım’da Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen ‘Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması için Uluslararası Mücadele Günü’nden bir gün sonra yer verilmektedir. İstanbul Barosu’nun düzenlediği panelde kampanya hakkında bilgiler verildiği 26 Kasım 2009 tarihinde gazetenin yedinci sayfasında aktarılmaktadır. Ayrıca bu haberin sol köşesinde Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçisi James Jeffrey’in “Kadına yönelik şiddet uluslararası bir sorun” başlıklı yazısı bulunmaktadır. Yine haberin alt bölümünde de Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Ban Ki Moon’un kadın haklarını savunmak amacıyla ‘Erkek Liderler Şebekesi-Network of Men Leaders-UNITE’ adıyla bir girişim başlattığı duyurulmaktadır.¹¹⁶

3.6.Takip Edilen Haberler

7 Şubat 2005 tarihinde Berlin’de erkek kardeşi Ayhan Sürücü tarafından öldürülen Hatun Sürücü’nün cinayeti ile ilgili elde edilen ayrıntılı bilgi olaydan yedi ay sonra gazetede “ Töre cinayetinin anatomisi” başlığıyla yer almaktadır. Haberde; olayın oluş biçimi, tarafların iddiaları, dava süreç ve Hatun Sürücü’nün hayatı ile ilgili ayrıntılara yer verilmektedir.¹¹⁷

7 Eylül 2005 tarihinde ise Hatun Sürücü’nün erkek kardeşi Ayhan Sürücü’nün sevgilisinin ifadesine yer verilmektedir. İfadede Hatun Sürücü’nün kardeşi tarafından öldürüldüğü açıklanmaktadır. Ayhan Sürücü’nün “İlk kez huzurlu bir uyku uyudum” sözleri başlık olarak verilmektedir. Haberde; zanlının ne kadar süre ceza alacağı da verilen bilgiler arasında yer almaktadır.¹¹⁸

115 Hürriyet, 24 Kasım 2009, s.7

116 Hürriyet, 26 Kasım 2009, s.7

117 Hürriyet, 06 Eylül 2005, s.6

118 Hürriyet, 07 Eylül 2005, s.5

16 Eylül 2005 tarihinde ilk sayfada verilen “Töre katilinin bahanesi bu fotoğrafı” başlıklı haberde de kardeşi Hatun Sürücü’yü öldüren Ayhan Sürücü’nün ablasının Alman sevgilisi Sascha ile olan fotoğraflarının gördükten sonra cinayet işlediği aktarılmaktadır.

24 Eylül 2005 tarihinde ise namus uğruna öldürülen Hatun Sürücü’nün yakın kız arkadaşı Gülşah S.’nin mahkemedeki ifadesinin ardından öldürülmekten korktuğunu ifade eden açıklamalarına yer verilmektedir. “Kız kardeşini öldüren bana neler yapmaz ki” diyerek endişesini dile getiren Gülşah S.’nin haberdeki fotoğrafı gizlenmektedir.¹¹⁹

Güldünya Tören, özellikle töre cinayetleri ve aile içi şiddete son kampanyasının adeta sembolü halini gelmiştir. Gazete, aile meclisi kararı ile kardeşleri Güldünya Tören’i hastane odasında öldürdükleri belirlenen Ferit ve İrfan Tören’in hapis cezalarının iyi hal gerekçesiyle indirilmesini sayfalarına taşımıştır. Gazete, davada taraflarının açıklamalarına ve mahkeme heyetinin kararına geniş bir şekilde yer vermektedir.¹²⁰

Davalı İrfan Tören’in avukatı Mehmet Talat Seyhan’ın ‘Namusunu temizlemeyen Doğu’da yaşayamaz” açıklaması ve bölgede yaşayan insanların töre kavramına bağlı oldukları gerekçesiyle zanlıların yargılanmasında ağır tahrikin göz önünde bulundurulması isteği ise 5 Temmuz 2005 tarihinde gazetenin sayfalarına taşınmıştır.¹²¹

Gazete, 29 Mayıs 2009 tarihinde Güldünya Tören davasının Yargıtay’a taşınmasını ele almaktadır. Sanık avukatlarının cinayetin töre değil namus gerekçesiyle işlendiğini iddia ederek ceza indirimi talep ettiğini aktarmaktadır.¹²² 12 Haziran 2009 tarihinde yayınlanan haberde ise Yargıtay’ın Güldünya Tören’i öldüren Ferdi Tören ve İrfan Tören’in cezalarını onadığını şu ifade ile duyurmaktadır: “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin Türkiye’yi aile içi şiddet konusunda mahkûm etmesinden bir gün sonra Yargıtay’dan örnek bir karar geldi. Kardeşleri tarafından öldürülen Güldünya’nın

119 Hürriyet, 24 Eylül 2005, s.7

120 Hürriyet, 25 Ekim 2005, s.6

121 Hürriyet, 05 Temmuz 2005, s.3

122 Hürriyet, 29 Mayıs 2009, s.4

davasında indirim yapılmadı. Yargıtay 1'inci Ceza Dairesi, Güldünya Tören'in, namus meselesi yüzünden öldürülmesine ilişkin davada, kardeşleri İrfan Tören'e verilen müebbet hapis ile Ferit Tören'e verilen 23 yıl 4 ay hapis cezasını onadı.¹²³

Gazete 14 Haziran tarihinde ise “Bir Güldünya olayı daha” başlığı ile verilen haberde; erkek arkadaşının çalıştığı yere giden N.E'nin ağabeyleri ve babasından kaçmak için 6. kattan atladığını, ancak ölmeyen kızın hastanede beş yerinden bıçaklanmasını aktarmaktadır.¹²⁴ Sonraki gün yayınlanan haberde ise N.E'nin durumunun iyiye gittiği ancak kendisini bıçaklayan amcasının tehditlerine devam ettiği bildirilmektedir.¹²⁵

İlerleyen günlerde ise N.E'nin annesi ve kardeşinde koruma altına alındığı bildirilmektedir.¹²⁶

Ağrı'da Y.A isimli kadının “namus” gerekçesiyle kocası tarafından burnu ve kulağı kesildikten sonra bir araziye bırakıldığı haberi ilk olarak 17 Mayıs 2009 tarihinde yayınlanmıştır. 18 Mayıs tarihinde ise “Şişlenen kadın devlet eliyle aileye verilmiş” başlığı ile yayınlanan haberde olaydan önce polisten yardım isteyen Y.A'nın önce huzur evine yerleştirildiği ardından da kendisini almaya gelen kocasına teslim edildiği aktarılmaktadır. 21 Mayıs tarihinde hala yoğun bakımda olduğu küçük bir haberle okuyuculara iletilmektedir. Ancak bu haberde daha önceleri ismi Y.A olarak verilen kadının ismi Yıldız A. olarak belirtilmiş tedavi olduğu hastanede açıklanmıştır.¹²⁷ Olaydan yaklaşık bir ay sonra gazetenin dördüncü sayfasında, “Kulak kesen koca teslim oldu” başlığıyla Bayram Akakuş'un polise teslim olduğu haberi verilmektedir. Bu haberde ise mağdur olan Yıldız Akakuş'un kimliği tam olarak açıklanmaktadır. Haberde Yıldız Akakuş'un sağlık durumu ile ilgilide bilgi verilmektedir.¹²⁸

¹²³ Hürriyet, 12 Haziran 2009, s.1-4

¹²⁴ Hürriyet, 14 Haziran 2009, s.1-5

¹²⁵ Hürriyet, 16 Haziran 2009, s.5

¹²⁶ Hürriyet, 18 Haziran 2009, s.4

¹²⁷ Hürriyet, 21 Mayıs 2009, s.5

¹²⁸ Hürriyet, 18 Haziran 2009, s.4

3.7.Popüler Haberler

Gazete, 18 Mayıs 2005 tarihinde Yasemin Bozkurt'un sunduğu kadın sorunlarının tartışılmasını amaçlayan “Kadının Sesi” programının ‘Sosyal problem haline gelmesi’ nedeniyle durdurulduğunun açıklandığını sayfalarına taşımaktadır. Süreci geliştiren olaylar hakkında bilgilerde veren gazete, programa katılan ailelerden birinin diğerini tehdit etmesi ve daha sonra İstanbul Emniyet Müdürlüğü’nün önünde gerçekleşen silahlı saldırı sonucu Yusuf Özbek ve bir polis memurunun hayatını kaybetmesinin tartışmaları başlattığını belirtmektedir.¹²⁹

Gazetede toplum tarafından tanınan kişilerin uğradığı şiddet haberlerine yer verilmektedir. 8 Aralık 2005 tarihli gazetenin ikinci sayfasında yer alan “ Artık susmuyorlar” başlığı ile verilen haberde; Deniz Akkaya, Ayşenur Aslan, Pınar Dilşeker, Rana Elik gibi isimlerin de şiddete maruz kaldıkları belirtilmektedir. Ancak aile içi şiddet haberlerinin genelinde evli olmayan kadınların uğradığı şiddet sonucunda verilen haberlerde aile içi şiddete son logosu kullanılmazken kamuoyunun tanıdığı isimlerin yer aldığı haberde bu logo kullanılmaktadır. Haberin içeriğinde Ayşenur Aslan’ın yazısından bir alıntı yapılarak başından geçenler anlatılmaktadır. Ancak olaylar anlatılırken haberin içinde yer alan “Ve işte şok açıklamaların ardından, dayak yediğini itiraf edenler arasına bir de haberci katıldı” cümlesi olayı toplumsal boyuttan çok magazin boyutuna indirgemektedir.¹³⁰

3.8. Aile İçi Şiddete Son Kampanyası Kapsamında Düzenlenen Etkinliklerin Haberleri

Haberlerde gerçekleşmiş adli vakaların haricinde toplumu bilinçlendirmeye yönelik konferans ve seminerlerin duyurularıda haber sayfalarında yer almaktadır. 1 Kasım 2005 tarihli gazetede Birleşmiş Milletlerin desteği ile düzenlenen Aile içi şiddete son zirvesi hakkında geniş bir bilgi verilmektedir. Zirveye yurtiçi ve yurtdışından

¹²⁹ Hürriyet, 15 Mayıs 2005, s.7

¹³⁰ Hürriyet, 8 Aralık 2005,s.2

katılan temsilciler hakkında bilgiler verildikten sonra aile içi şiddetin önemine dikkat çekilmektedir.¹³¹

7 Temmuz 2005 tarihinde yayınlana haberde ise Avrupa Parlamentosu'nun hazırladığı “Türkiye’de sosyal, ekonomik ve siyasi faaliyetlere katılım” konulu raporun onaylandığı bilgisi verilmektedir. Raporda Türkiye’de yapılan kadınlara ilişkin yapılan reformların bir an önce faaliyete geçmesi gerektiği belirtilmektedir. Haberde ayrıca AP Milletvekili Emine Bozkurt’un gazetenin düzenlediği “Aile İçi Şiddete Son” kampanyasını desteklediğinin altı çizilmektedir.¹³²

“Aile içi şiddet sınıf tanımıyor” başlığı ile verilen haberde kampanya kapsamında İspanyol yönetmen İciar Bollain’in aile içi şiddet konusunu işleyen “Gözlerimi de al” isimli filminin Türkiye’de ki gösteriminden bahsedilmektedir.¹³³

30 Kasım 2005 tarihli Hürriyet gazetesinin yirmi üçüncü sayfasında yer alan “Aile İçi Şiddete Son! Konferans 2005 Dünyadan Örnekler İstanbul Bildirgesi” başlığıyla tam sayfa ilan formatında açıklanan bildirge de şu açıklamaya yer verilmektedir: “Dünyada milyonlarca kadın ve kız çocuğu her gün şiddete uğramaktadır. Ekonomik durum, sınıf, etnik kimlik ve kültürel farklılıklar ailede ve toplumda yaşanan şiddeti etkilememektedir. Kadına karşı şiddet kadının temel insan haklarına ve özgürlüğüne saldırı ve tüm haklardan ve özgürlüklerden mahrum bırakılmasıdır. Kadına karşı şiddet kadın ve erkek arasındaki eşit olmayan güç ilişkilerinin tarihsel sonucudur. Kadına karşı şiddet, eşitliğe kalkınmaya, barışa ve refaha ulaşmaya engeldir. Türkiye’de ve dünyadaki tüm ülkelerde, aile içinde ve toplumda kadına karşı uygulanan şiddetin önlenmesi, şiddet kurbanları için gerekli hizmetlerin sağlanması ve hakların yasal olarak korunması için sıfır hoşgörü politikasının ve kampanyasının mutlaka başlatılması gereklidir. Bizler, bu sorunun üstesinden ancak, devlet, sivil toplum, özel sektör kuruluşları ve uluslararası kuruluşlar arasında kurulacak güçlü işbirlikleri ve ortaklıklarla gelineceğine inanıyoruz. Haydi hep

¹³¹ Hürriyet, 1 Kasım 2005, s.21

¹³² Hürriyet, 07 Temmuz 2005, s.5

¹³³ Hürriyet, 11 Haziran 2005, s.4

birlikte aile içi şiddete son verelim.” Bildirinin altında ise katılımcı kuruluşların isimlerine yer verilmektedir.¹³⁴

2004 yılında töre gerekçesiyle kardeşleri tarafından öldürülen Güldünya Tören, “Aile İçi Şiddete Son” kampanyasının simgesi durumuna gelmiştir. Aile içi şiddete dikkat çekmek ve toplumda farkındalık düzeyini artırmak için kampanya genelinde farklı çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalardan birisi de “Güldünya Konserleri”dir. Bu konserlerden elde edilen gelir acil yardım hattına aktarılmaktadır. Gazetede 9 Mart 2009 tarihinde düzenlenen konserin ilanlarına ve haberlerine yer verilmektedir. Haberde konser veren sanatçıların isimleri konserin yeri duyuruları yapılmaktadır.¹³⁵

11 Mart tarihinde ise Güldünya Konseri’nin ardından konser ile ilgili habere; birinci sayfada manşet üstünden ve ikinci sayfanın tamamını kaplayacak şekilde yer verilmiştir. Oldukça geniş bir şekilde işlenen haberde sanatçıların söylediği şarkılara ve yapılan konuşmalara da yer verilmektedir. Birinci sayfadaki haberde iki, ikinci sayfadaki haberde ise dokuz fotoğraf kullanılmıştır. Ayrıca acil yardım hattına destek vermek için düzenlenen konserde 100 bin TL elde edildiği de haberde verilen bilgiler arasında yer almaktadır.¹³⁶

Türkiye’de tren rayı olan her yeri ziyaret ederek, toplumu insan hakları alanında bilgilendirmek ve farkındalık yaratmak amacıyla yola çıkan Hürriyet Treni, garlarda ve 15 vagonunda içinde gerçekleşmek üzere planlanan etkinliklerle amacını gerçekleştirmeye çalışmıştır. Bu etkinlik gerçekleştirilirken izlenen yol, didaktik olmadan, sıkmadan, eğlendirerek ve ilgi çekerek bilgi vermek olarak belirlenmiştir.

Gazetede bu trenin yol güzergâhı boyunca gezdiği tüm illerde halkın trene olan ilgisini ve yapılan etkinlikleri sayfalarına taşımaktadır. Bu sayfalarda trende yapılan etkinliklere ve halkın tepkisine yer verilmektedir. Tren ile 45 il dolaşan muhabir Emel Armutçu ise her ilde yaptıkları çalışmalar ile ilgili bilgi vermektedir.¹³⁷

¹³⁴ Hürriyet, 30 Kasım 2005,s.23

¹³⁵ Hürriyet, 06 Mart 2009,s.2

¹³⁶ Hürriyet, 11 Mart 2009,s.1-2

¹³⁷ Hürriyet,11 Eylül2009,s.6

3.9. 2005 ve 2009 yılı haberleri karşılaştırması

Aile içi şiddete son kampanyasının başlamasından itibaren yayınlanan haberlerin muhabirleri ya da haber ajansı olayın gerçekleştiği yerden olayı takip etmektedir. Bu haberler; gazetenin bölge muhabirleri, polis-adliye muhabirleri ya da ajanslar tarafından aktarılmaktadır. Gazetenin özellikle “Aile içi şiddete son” kampanyası ile ilgili etkinlik ve araştırma haberlerini Emel Armutçu isimli muhabir takip etmektedir.

2005 yılında 42 aile içi şiddet haberi yayınlanmıştır. Bu haberlerin tamamı olayın gerçekleştiği ilden aktarılmıştır. Bu haberlerin on tanesi Doğan Haber Ajansı, iki tanesi Anadolu Ajansı kaynaklıdır. Geriye kalan otuz haber ise bölge muhabirleri tarafından yapılmıştır.

Tablo.4. 2005 Yılında Yayınlanan Haberler

Olayın Gerçekleştiği Şehir	Haberin Yapıldığı İl	Haber sayısı
Adana	Adana	1
Ankara	Ankara	1
Berlin	Berlin	3
Brüksel	Brüksel	1
Diyarbakır	Diyarbakır	2
Frankfurt	Frankfurt	3
İstanbul	İstanbul	20
İzmir	İzmir	3
Konya	Konya	3
Malatya	Malatya	1
Münih	Münih	1
Şanlıurfa	Şanlıurfa	1
Van	Van	1
Wiesbaden	Wiesbaden	1
	Toplam	42

Kaynak: Hürriyet Gazetesi

2009 yılında ise toplam 48 haber yayınlanmıştır. Bu haberlerin de tamamı olayların gerçekleştiği ilden aktarılmaktadır. Haberlerin on dokuzu Doğan Haber Ajansı kaynaklı bir tanesi de Anadolu Ajansı tarafından aktarılmış. Ayrıca bir haber de İstihbarat imzasıyla yayınlanmıştır. “Nahide’yi korumayan Türkiye mahkûm oldu” başlığıyla yayınlanan 31 Temmuz tarihli haberde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin kararı Brüksel’de ki muhabir Zeynel Lüle tarafından aktarılırken Nahide Opuz’un Ankara’daki avukatından da Ankara muhabiri Şehriban Oğhan bilgi almıştır

Tablo.5. 2009 Yılında Yayınlanan Haberler

Haberi Gerçekleştiği Yer	Haberi yapan İl	Haber sayısı
Adıyaman	Adıyaman	1
Afyon	Afyon	1
Ağrı	Ağrı	1
Ankara	Ankara	13
Antalya	Antalya	2
Artvin	Artvin	1
Bursa	Bursa	1
Brüksel	Brüksel_Ankara	1
Diyarbakır	Diyarbakır	1
Eskişehir	Eskişehir	1
İstanbul	İstanbul	11
İzmir	İzmir	2
Kastamonu	Kastamonu	1
Kayseri	Kayseri	1
Mersin	Mersin	1
Muğla	Muğla	1
Roma	Roma	1
Samsun	Samsun	1
Siirt	Siirt	4
Şanlıurfa	Şanlıurfa	1
Van	Van	2
	Toplam	48

Kaynak: Hürriyet Gazetesi

Tablo.6. 2005 yılında kullanılan görseller

Anne-Çocuk Fotoğrafı	4
Çift Fotoğrafı	9
Kadının Tek Fotoğrafı	13
Kafa Fotoğrafı	21
Çocuk Fotoğrafı	4
Olay Yeri Fotoğrafı	1
Etkinlik Fotoğrafı	7
Zanlı Fotoğrafı	5
Afiş	3
Logo	3
Toplam	70

Kaynak: Hürriyet Gazetesi

2005 yılında 42 haberde 70 fotoğraf kullanılmıştır. Bu fotoğrafların 68 tanesi renkli, 2 tanesi de siyah beyaz olarak kullanılmıştır. Siyah-beyaz kullanılan fotoğraflar zanlıların fotoğraflarıdır. Haberde şiddete uğrayan kadınların darp izlerinin görüldüğü fotoğrafların yanında genellikle çiftlerin düğün fotoğrafları kullanılmaktadır. Aile içi şiddet konusunda yapılan araştırmalar ve raporlar ile ilgili üç haberde görsel olarak sadece aile içi şiddete son kampanyasında kullanılan logo kullanılmıştır.

Tablo.7. 2009 yılında kullanılan görseller

Anne-Çocuk Fotoğrafı	7
Çift Fotoğrafı	4
Kadının Tek Fotoğrafı	14
Kafa Fotoğrafı	29
Çocuk Fotoğrafı	2
Olay Yeri Fotoğrafı	3
Etkinlik Fotoğrafı	17
Zanlı Fotoğrafı	11
Afiş	4
Logo	-
Toplam	91

Kaynak: Hürriyet Gazetesi

2009 yılında 48 haberde toplam 91 fotoğraf kullanılmıştır. Bu sayı 2005 yılındaki haber sayısı ile kıyaslandığında daha fazladır. 2009 yılında “Şiddet mağdurlarına maddi manevi destek” başlığıyla yayınlanan şiddet gören mağdurlara devletin yardım edeceği haberinde kullanılan şiddet mağdurlarını temsil eden fotoğraf siyah beyaz olarak kullanılmıştır. 2009 yılında kullanılan fotoğrafların 2005 yılıyla kıyaslandığında daha sert ve kanlı fotoğraflar görüyoruz. Öldürülen kadınların olay yerinde çekilen fotoğrafları mozaiklenerek haberler ile birlikte verilmektedir. Ayrıca şiddet gören kadınların darp izlerini ve yaralı hallerinin fotoğraflarına 2009 yılındaki haberlerde daha fazla yer verilmektedir. 2009 yılındaki haberlerde etkinlik ve konferans haberlerinde aile içi şiddeti doğrudan anlatan etkileyici görseller kullanılmaktadır.

Gazete; Güldünya Tören, ve Nahide Opuz isimli kadınların haberlerini ve dava süreçlerini özellikle önem vermektedir. Sığınma evlerinin yetersizliğine dikkat çekilen haberde Güldünya Tören’in ve Nahide Opuz’un fotoğraflarını kullanılmaktadır. Siirt’te ailesinin erkek arkadaşı ile görüştüğü için öldürmeye çalıştığı kız Güldünya’ya, devlet tarafından korunamayan kız Nahide Opuz’a benzetilmektedir.

Hatun Sürücü cinayeti ise farklı bir özellik taşımaktadır. Kardeşleri tarafından Almanya’da öldürülen Sürücü’nün cinayeti yıl içinde beş kere haber yapılmıştır. Gazete, bu haberlerde zanlıların geçmişleri hakkında bilgi, Hatun Sürücü’nün yaşantısı ve geçmişi ile ilgili bilgilere ayrıntılı bir şekilde yer vermektedir. Gazetenin olay ile ilgili 16 Eylül 2005 tarihinde yayınladığı Hatun Sürücü’nün sevgilisiyle öpüşürken çekilen fotoğrafının ilk sayfadan “Töre katilinin bahanesi bu fotoğrafı” başlığı ile yayınlanması tepkisine neden olmuştur. Haberin içeriğinde Hatun Sürücü’nün önceki sevgililerinin bulunması ve kardeşinin ifadesinde yer alan yaşam tarzının “rahat” olması gibi ayrıntılar, Sürücü’nün cinayetini haklı çıkarılmaya çalışıldığı etkisini yaratmaktadır. İlk ve altıncı sayfada yayınlanan fotoğraflar ise cinayetin magazinleşen yönünü öne çıkarmaktadır. Hatun Sürücü’nün oğlu ile çekilmiş fotoğraflarının ise bu haberlerde kullanılması gereksiz bir ayrıntı olarak göze çarpmaktadır. Olay ile ilgisi bulunmayan 6 yaşındaki bir çocuğun ismiyle birlikte annesinin cinayet haberinde yer alması hiçbir kamu ya da özel yararı bulundurmamaktadır.

Gazetenin 2005 ve 2009 yılında yayınlanan haberleri ele alındığında; 2005 yılında yayınlanmış haberlerde adli vakaları ya da magazinleşen haberlerin öne çıktığını görülmektedir. Aile içi şiddet olgusunu vurgulamak için konuyla ilgili ünlülerin başından geçen şiddet olayları, şiddetin önlenmesi için yapılması gerekenlerin aktarıldığı olaylarda toplum tarafından tanınan öne çıkan isimlerin görüşlerine yer verilmektedir. 2009 yılında ise aile içi şiddet ile ilgili yapılan araştırmalar ve konferanslar ağırlıklı olarak gazetenin sayfalarına aktarılmaktadır. 2009 yılında aile içi şiddete maruz kalan kişilerin faydalanması için kurulan “Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattı”na yardım amacıyla düzenlenen Güldünya Konseriyle ünlü sanatçılar halk ile buluşmuştur. Elde edilen gelir ise bu hatta aktarılmıştır.

Gazetede her iki yılda da birkaç tane aile içi şiddet olayının tek bir logo ile birlikte aynı sayfada yayınlandığı görülmektedir. 5 Temmuz 2005 tarihinde üçüncü sayfada yer alan ve “Aile İçi Şiddet Dramları Sürüyor” üst başlığıyla aktarılan iki haberde Ankara ve İzmir’de gerçekleşen üç aile içi şiddet olayı anlatılmaktadır. 17 Mayıs 2009 tarihinde ise aynı sayfada yer alan üç haber göze çarpmaktadır. Ağrı, Adıyaman, Kayseri’de gerçekleşen olaylara gazetede dördüncü sayfasında yer vermektedir. Sayfadaki iki haberde kadınların uğradığı şiddet ile ilgili haber verilirken bir haberde de şiddete maruz kalan kadınların utandığı için sustuğu bilgisi yer almaktadır.

Genel olarak aile içi şiddet haberlerinin üçüncü sayfada yer alması ve sıradan polisiye vakalarla bir tutulması eleştiri konusu olmaktadır. Hürriyet gazetesi, “Aile İçi Şiddete Son” kampanyası ile birlikte bu tür haberleri farklı sayfalara taşımaktadır. 2005 yılında aile içi şiddet haberlerine on bir farklı sayfada yer vermektedir. 2009 yılında ise gazete bu haberleri sadece ilk yedi sayfada aktarmaktadır.

4. SONUÇ

Gazetelerde yer alan kadına yönelik şiddet haberleri, yakın bir geçmişte üçüncü sayfada yayınlanan polis-adliye haberlerinin verildiği alanlarda yayımlanmaktaydı. 1980’li yıllarda gelişen ve etkilerini 1990’lı yıllarda görmeye başladığımız “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi” çalışmalarıyla birlikte Hürriyet gazetesinde bu anlayış değişmeye başlamıştır. Aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet haberlerini olağanlaşan haberlerin arasından ayırıp; toplum, gündem, insan başlıkları ile yayınlanan farklı sayfalara taşımıştır.

Aile içi şiddete dikkat çekmek amacıyla 2004 yılında “Aile İçi Şiddete Son” kampanyasını başlatan gazete, bu kampanya ile birlikte okuyucularına aile içi şiddete yönelik araştırma sonuçlarını, kongre ve konferans bildirilerini, uluslararası platformlarda konuyla ilgili yapılan çalışmaları ve araştırmaları aktarmıştır.

Bununla birlikte daha önce gerçekleşen haberlerin dava sürecini takip eden gazete zanlıların aldıkları cezaları gerekçeleri ile birlikte aktarmaktadır. Yani gazete zaman geçmesine rağmen aile içi şiddetin öne çıktığı haberlerin ilerleyen günlerde de hatırlanmasını sağlamaktadır.

Gazete, çoğunlukla şiddete maruz kalan mağdurların yanında yer aldığını gösteren bir söylem kullanmaktadır. Ancak bunun yanı sıra bazı haberlerde kadının özel hayatına fazla girildiği görülmektedir. Bunun sonucunda zaten mağdur olan kadın yeniden mağdur olmaktadır. Gazetenin sıkı bir şekilde takip ettiği Hatun Sürücü cinayetinde; kadının yaşam tarzı hakkında verilen bilgiler, zanlı olarak yargılanan kardeşlerinin iddialarının olduğu gibi aktarılması ve Hatun Sürücü’nün erkek arkadaşıyla öpüşürken görülen fotoğraflarının kullanılması topluma hiçbir mesaj iletmediği gibi zanlıyı okuyucu gözünde haklı çıkarabilecek konuma getirmektedir.

Yine aynı cinayette gazetenin fotoğrafları arasında yer alan Hatun Sürücü’nün oğlunun ismi ve yaşı verilerek Basın Meslek İlkeleri’nde yer alan çocuğun gelişimini olumsuz yönde etkileyecek haberlerde çocuğun isminin ve fotoğrafının kamu yararı olsa dâhil kullanılmaması gerektiği ilkesi ile ters düşmektedir.

Yine annesinin maruz kaldığı şiddet, ya da şiddet gören çocuklar kitlelere duyurulurken gazetede yer alan haberde çocukların fotoğraflarına yer verilmesinin kamuya ya da aileye herhangi bir faydası bulunmamaktadır. Bu durum muhtemelen çocukların mevcut sosyal konumlarını ve ileriki yaşamlarını etkileyecektir.

Kampanyanın daha geniş kitlelerin ilgisini çekmek için tanınmış kişilerin uğradığı şiddet haberlerini, de yansıtmak kadınların yalnız olmadığı ve eğitilmiş ve tanınmış kişilerinde şiddete uğradığı mesajını verse de haberin magazin haberlerinin verildiği ikinci sayfada verilmesi ve haber dilinin magazin haberlerine benzemesi haberi bu amaçtan uzaklaştırmaktadır.

Gazetenin sürdürdüğü aile içi şiddet ile ilgili çalışmalar, konferanslar, sosyal sorumluluk projelerinde önemli bir yol kat edilirken gazetede yer alan haberlere biraz daha fazla özen gösterilmesi gerekmektedir.

Özellikle 2009 yılında sıklıkla rastladığımız; haberi dikkat çekici kılmak için kullanılan; şiddete maruz kalmış kadınların darp izlerinin gösterildiği, mozaiklenmesine rağmen maktullerin kanlı fotoğrafları topluma fayda sağlamamakta aksine mağdurları ikinci kez mağdur kılmaktadır.

Ceset fotoğrafları, açıklana kimlikler, mağdur isimleri, şiddete maruz kalan kadınların darp izlerinin sergilenmesi haberi dikkat çekici kılsa da Basın Meslek İlkeleri ile bağdaşmamaktadır.

Gazetenin Aile İçi Şiddete Son kampanyasına gösterdiği özeni haber sayfalarına da taşıması gerekmektedir.

Ek 1: Tablo Listesi

Sayfa no.

Tablo 1:	Acil Yardım Hattı'nda Şiddet Türü Dağılımı (17 Ekim 2007- 30 Kasım 2009).....	49
Tablo 2:	2005 Yılında Haberlerin Yayınlandığı Sayfalar.....	53
Tablo 3:	2009 Yılında Haberlerin Yayınlandığı Sayfalar.....	53
Tablo 4:	2005 Yılında Yayınlanan Haberler.....	74
Tablo 5:	2009 Yılında Yayınlanan Haberler.....	75
Tablo 6:	2005 Yılında Kullanılan Görseller.....	76
Tablo 7:	2009 Yılında Kullanılan Görseller.....	76

Ek 2: Şekil Listesi

Sayfa no.

Şekil 1 :	Eşi Tarafından Fiziksel Şiddete Uğramış Kadınların Bölge ve Yerleşim Yerlerine Göre Yüzdesi (2008).....	17
Şekil 2 :	Kadınların Toplumsal Cinsiyet Roller ve Şiddete İlişkin Tutumları.....	28

KAYNAKÇA

Kitaplar:

Arın Canan, **Sıcak Yuva Masalı, Aile İçi Şiddet ve Cinsel Taciz**, İstanbul: Metis Kadın Araştırmaları, 1996

Armutçu Emel, **Alo Orada Mısınız? Aile İçi Şiddete Karşı Bir Acil Yardım Hattı Deneyimi**, İstanbul: Doğan Kitapçılık, 2010

Belsey A.& Chadwick R., **Medya ve Gazetecilikte Etik Sorunlar**, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, Der: Nurçay Türkoğlu, 1993

Devran Yusuf, **Haber Söylem İdeoloji**, İstanbul: Başlık Yayın Grubu, 2010

Dönmezer Sulhi, **Toplumbilim**, İstanbul: Beta Basım Yayım, 1994

Giddens Antony, **Sosyoloji**, Ankara: Ayraç Yayınları, 2000

Girgin Atilla, **Haber Yazmak**, İstanbul: Der yayınları, 2002

Girgin Atilla, **Yazılı Basında Haber Ve Habercilik Etik'i**, İstanbul: İnkılâp, 2003

Gülbahar Hülya, **Kadın Odaklı Habercilik**, İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları, 2007

Hablemitoğlu Şengül, **Kadına Dair Birkaç Söz**, 1. Basım, İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları, 2004

Jansen Henrica, Üner Sunday, Kardam Filiz, **Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet**, Ankara: Kadın statüsü Genel Müdürlüğü, 2009

Kayır Gülser Öztunalı, **Geleceğim Elimde**, İstanbul: Mor Çatı Yayınları, 2008

Moroğlu Nazan, **Çağdaşlık ve Yurttaşlık Bilinci, Kadın ve Yurttaş Hakları**, 1.Baskı, İstanbul: Cumhuriyet Kitapları, 2009

Owen Korkut Fidan, Owen Dean W, **Kadına Yönelik Şiddet**, Ankara: T.C Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, 2007

Özbay Cahit, **Haberdan Yayına Gazetecilik**, İstanbul: Der Yayınları, 2007

Öztunalı Kayır Gülser, **Geleceğim Elimde**, İstanbul: Mor Çatı Yayınları, 2008

Polat Oğuz, **Çocuk ve Şiddet**, İstanbul: Der Yayınları, 2001

Tokgöz Oya, **Temel Gazetecilik**, Ankara: İmge Yayınları, 2006

Yıldırım Güneri Feride, **Kadına Yönelik Şiddet Evdeki Terör**, İstanbul: Mor Çatı Yayınları, 1996

Yirmibeşoğlu Vildan, **Toprağa Düşen Sevdalar Töre ve Namus Gerekçesiyle İşlenen Cinayetler**, İstanbul: Hürriyet Yayıncılık, 2007

Sözlük:

Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük, Ankara, 1988

Makaleler:

Bağa Gülden, Kısmet Ayşe, **Kadına Yönelik Şiddet**, İstanbul: Amargi, 2005

Batı Uğur, **Kelebek Etkisi**, İstanbul: Kadın Çalışmaları Dergisi Aile İçi Şiddet Özel Sayısı, İBB, Ocak-Nisan 2007

Dursun Çiler, Kadına Yönelik Şiddet Karşısında Habercilik Etiği, Fe Dergi, 2, no.1, 2010

Ekizceleroğlu Rengül, Zeyrekli Sedef, **Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri ve Sonuçları**, Kadın Araştırmaları Dergisi

İçli Tülin, **Aile İçi Şiddet İstanbul ve İzmir Örneği**, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Ankara:1994

Seçim Filiz, **Haber Kavramı ve ABD Basınında Dış Haberler Kurgu**, Sayı 12, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi, 1993

Gazeteler:

Hürriyet, 04 Mayıs 2005

Hürriyet, 12 Mayıs 2005

Hürriyet, 13 Mayıs 2005

Hürriyet, 15 Mayıs 2005

Hürriyet, 17 Mayıs 2009

Hürriyet, 24 Mayıs 2005

Hürriyet, 27 Mayıs 2005

Hürriyet, 30 Mayıs 2005

Hürriyet, 06 Haziran 2005

Hürriyet, 11 Haziran 2005

Hürriyet, 15 Haziran 2005

Hürriyet, 16 Haziran 2005

Hürriyet, 05 Temmuz 2005

Hürriyet, 07 Temmuz 2005

Hürriyet, 16 Temmuz 2005

Hürriyet, 20 Temmuz 2005

Hürriyet, 23 Temmuz 2005

Hürriyet, 10 Ağustos 2005

Hürriyet, 20 Ağustos 2005

Hürriyet, 06 Eylül 2005

Hürriyet, 07 Eylül 2005

Hürriyet, 24 Eylül 2005

Hürriyet, 25 Ekim 2005

Hürriyet, 28 Ekim 2005

Hürriyet, 01 Kasım 2005

Hürriyet, 12 Kasım 2005

Hürriyet, 13 Kasım 2005

Hürriyet, 17 Kasım 2005

Hürriyet, 25 Kasım 2005

Hürriyet, 30 Kasım 2005

Hürriyet, 08 Aralık 2005

Hürriyet, 15 Ocak 2009

Hürriyet, 05 Mart 2009

Hürriyet, 06 Mart 2009

Hürriyet, 11 Mart 2009

Hürriyet, 30 Mart 2009

Hürriyet, 21 Mayıs 2009

Hürriyet, 29 Mayıs 2009

Hürriyet, 31 Mayıs 2009

Hürriyet, 10 Haziran 2009

Hürriyet, 11 Haziran 2009

Hürriyet, 12 Haziran 2009

Hürriyet, 14 Haziran 2009

Hürriyet, 15 Haziran 2009

Hürriyet, 16 Haziran 2009

Hürriyet, 17 Haziran 2009

Hürriyet, 18 Haziran 2009

Hürriyet, 19 Haziran 2009

Hürriyet, 21 Haziran 2009

Hürriyet, 01 Temmuz 2009

Hürriyet, 04 Ağustos 2009

Hürriyet, 30 Ağustos 2009

Hürriyet, 07 Eylül 2009

Hürriyet, 11 Eylül 2009

Hürriyet, 17 Ekim 2009

Hürriyet, 24 Kasım 2009

Hürriyet, 26 Kasım 2009

Hürriyet, 05 Aralık 2009

Resmi Gazete, 17.01.1998 sayı. 232333 cilt

Resmi Gazete, 04.07.2006, 26218 Sayılı Gazete.38

Çevrimiçi Yayınlar:

<http://www.aileicisiddeteson.com/content/default.aspx?m=3&cid=25> (Erişim Tarihi: 05.07.2010)

<http://www.aileicisiddeteson.com/content/default.aspx?m=5&cid=31> (Erişim Tarihi: 06.06.2010)

<http://www.basinkonseyi.org.tr>, (Erişim Tarihi:24.06.2010)

<http://www.doganholding.com.tr/kurumsal-sosyal-sorumluk/aile-ici-siddeteson.aspx> (Erişim Tarihi: 25.05.2010)

<http://www.dorduncukuvvetmedya.net/dkm/print.php?sid=6042> , (Erişim Tarihi: 06.05.2010)

<http://dosyalar.hurriyet.com.tr/aileici/> (Erişim Tarihi, 23.05.2010)

<http://www.dyh.com.tr>, (Erişim Tarihi: 25.06.2010)

http://www.hurriyetkurumsal.com/tr/toplumsal_sorumluluk.asp (Erişim Tarihi: 26.05.2010)

<http://www.istanbul.gov.tr/?pid=540> (Erişim Tarihi: 5 Temmuz 2010)

<http://www.tgc.org.tr/bildirge.html>

<http://www.turkhukusitesi.com/showthread.php?t=43070> ,(Erişim Tarihi: 22.05.2010)

<http://www.unicef.org/turkey/cedaw/-gil8html> (Erişim Tarihi: 20.05.2010)

Tezler:

Psikolog Anıl akır, **Aile İçinde Ve Toplumda Maruz Kalınan Fiziksel Şiddetin Değerlendirilmesi**, Sosyal Bilimler Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2009,

Ruacan Silahtaroglu Işıl, **Medyada Kadın ve Eylem, Dayağa Hayır Kampanyası**, İstanbul: Doktora Tezi, 2009

Diğerleri:

Kadın Sorunlarına özüm Arayışları Kurultayı Raporu, **Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Çalışma Grubu**, İstanbul:2003

MOROğLU, Nazan Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi “Kadının İnsan Haklar Hukuku” yayınlanmamış ders notları

T.C Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, “**Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları**”, Ankara: Aile Araştırma Kurumu, Yayın No:46

T.C Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü **Aile İçi Şiddet Araştırması**, 2006

T.C Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, **Töre ve Namus Cinayetleri İle Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesiyle Kurulan Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Komisyonu Raporu**, Ankara:2006

